

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

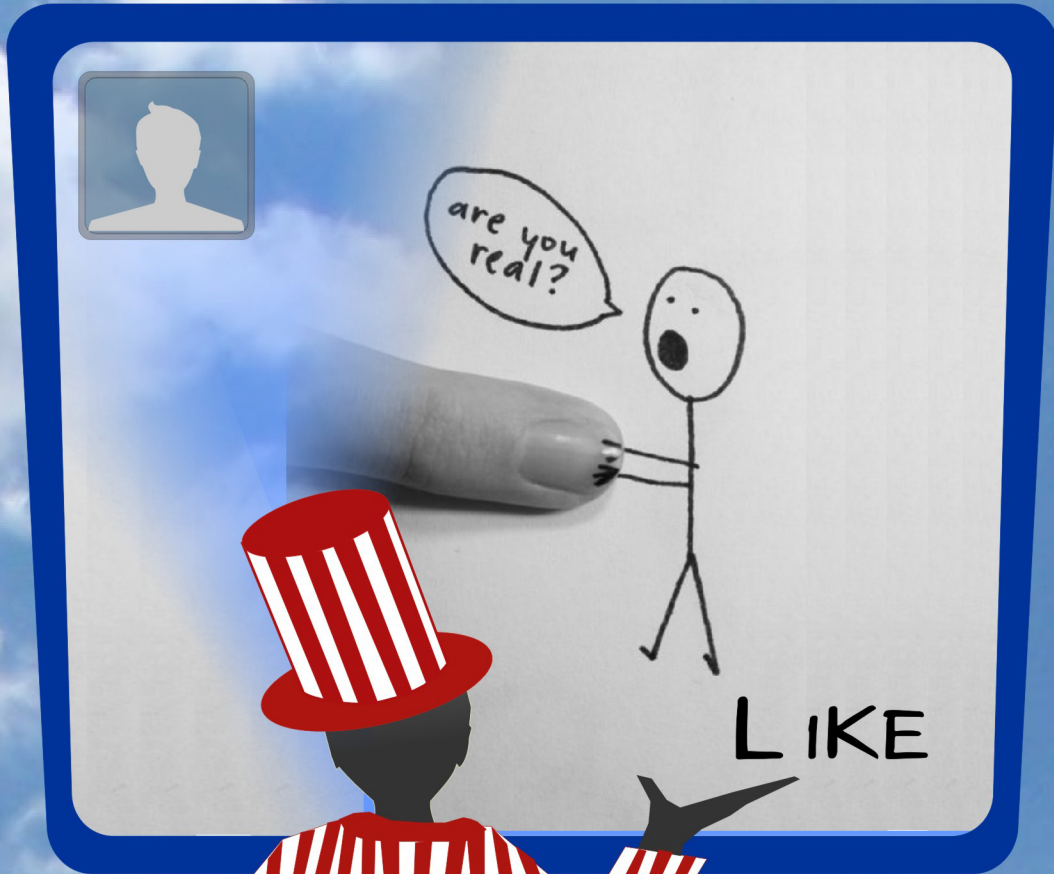

DUNĂREA DE JOS

FONDAT ÎN 1908 - SERIE NOUĂ (ANUL XI) NR. 129 NOIEMBRIE 2012
REVISTA LUNARĂ A CENTRULUI CULTURAL DUNĂREA DE JOS

Suflați cărțile Suflați!

FACE
BOOK

Conferința de Umor în politicile convenționale și neconvenționale

Profesorul britanic Christie Davies, de la Universitatea din Reading, cunoscut mai ales pentru volumul „The Mirth of The Nations”, apărut în anul 2002, a primit în cadrul conferinței, eveniment susținut de Societatea Internațională pentru Studiul Umorului, titlul de Doctor Honoris Causa din partea Universității Dunărea de Jos. La oficiere au fost prezenți, dintre oamenii politici, primarul Marius Stan, președintele CJ, Nicolae Bacalbașa (care în fotografia 1 îi dăruiește un binevenit buchet de flori), și deputatul Florin Pâslaru.

(Foto E.Stamate)

În acest
număr

noiembrie

VĂ INVITĂM...

...cu deosebită plăcere și drag la spectacolele noastre realizate în colaborare cu Teatrul Muzical Nae Leonard! În fiecare lună!

REVISTA

Suflet
către suflet!

DUNĂREA DE JOS

CENTENARE:

Ion Mincu și Vasile Gh.Popa

paginile 26 și 28

- semnează

Feisbucmania

Katia Nanu,
Dan Mircea
Cipariu,
Mitruc Popoiu
și Andrei Velea

paginile 6-10

ADRIAN

Proză de

GHEORGHE

Flann O'Brien,
Constantin Tănase,
Elena Maria Stara

MATUS

Poezie pagina 11

TEATRU de Victor Cilincă

pagina 22

Mănăstirea
Dumbrăvița,
o importantă
așezare

Minoritățile religioase
din Dobrogea. Istorie și
actualitate

pagina 34

monahală din
sudul Moldovei

Cronici de carte semnate de
Dan Plăeșu, Petre Rău
Cronici de film și de artă plastică
semnate de M. Popoiu și C. Stoica

pagina 32

Caragiale în era digitală (p.5)

Întâlnire de suflet

În data de 1 noiembrie a avut loc în comuna Cuca o întâlnire de suflet cu bătrânii satului care au făcut parte din grupul de fluierași înființat în 1959. Evenimentul s-a desfășurat în cadrul proiectului „Sfatul bătrânilor” și a fost prilejuit de prezentarea unei înregistrări video din anul 1974 când a fost realizat un documentar despre obiceiurile de nuntă din zona de sud a Moldovei.

Alături de bătrânii care au făcut parte din grupul de fluierași, pe atunci tineri, au fost prezenți și rude ale celor care au trecut cu dragul de fluier și cântec în lumea de dincolo și care nu și-au putut stăpâni emoțiile revăzându-și părinții, frații sau bunicii dobind din fluier. Implicat în această manifestare folclorică, domnul profesor Enciu Gheorghe a prezentat un istoric al înființării formației

de fluierași și a evoluției sale artistice. Primarul comunei Cuca a fost încântat de inițiativa Centrului Cultural „Dunărea de Jos” de promovare a valorilor locale și a promis celor prezenți că va susține o astfel de manifestare mult mai amplă, cu o participare mare a membrilor comunității.

Paul Buța

LA ANIVERSARĂ...

Încărcătura emoțională a oricărui jubileu este determinată, în ultimă instanță, de gama sentimentelor împărtășite la celebrarea lui - sentimente trăite din plin și datorită conștientizării semnificațiilor unui eveniment de asemenea amploare. O

fi poate cam paradoxală afirmația, dar rostul de bază al celei de a XXV-a aniversări a Teatrului Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hașdeu” din Cahul constă în faptul că el și-a confirmat convingător, pe parcursul primului său sfert de secol, dreptul la existență, dreptul elementar de a fi. Zic așa. Deoarece nu numai funcționari de diferită importanță, ci chiar și unii dintre actorii care s-au aflat la capătul acestei instituții inaugurate pe 17 octombrie 1987 în „capitala de sud” a republicii Moldova, i-au abordat, mai târziu, destinul prin prisma îndoielilor, a vechii dileme hamletiene. Poate că n-a avut acest teatru din provincie realizări de răsunet, cu anumite influențe asupra evoluției artei dramatice în spațiul dintre Prut și Nistru, dar distincțiile obținute la Galele Premiilor UNITEM și la puținele festivaluri internaționale, la care prezența noastră a fost de multe ori parcă întâmplătoare, demonstrează că actorii săi, de ieri și de astăzi, și-au făcut și își fac cu har și onestitate meseria. Și dacă o aniversare constituie și un îndemn de a realiza, cu sentimentul datoriei împlinite, unele bilanțuri, este grăitor faptul că în răstimpul menționat au fost montate

în ansamblu 78 de spectacole, adică în medie câte trei în fiecare stagiune o medie convențională însă, deoarece au fost și niște perioade vitrege, când (după calamitatea din 1998, bunăoară, soldată cu demolarea scenei și a unui segment al sălii de spectacole) timp de câțiva ani la rând „B.P. Hașdeu” n-a putut să pună în scenă o piesă sau alta. De altfel, condițiile de activitate la Cahul au fost dificile întotdeauna. Dar vorba unui vers al patronului nostru spiritual: *Arborul suspină, / Însă nu se-nchină, / Înfruntând ispite / Pieptu-i bărbătesc.*

Condițiile neadecvate au determinat nu numai anumite limite în promovarea politicii repertoriale, ci și o fluctuație (neînsemnată, totuși) a actorilor, deși trupa a avut o componentă relativ redusă de fiecare dată. Și dacă voi spune că ea, trupa, s-a distins mereu prin „pieptu-i bărbătesc”, prin spirit de consacrare și chiar de sacrificiu, să știți că nu exagerez. Pentru că - vorba aceluiași B.P. Hașdeu - *Arboru-i ideea, / Frunzele-s aceia / Ce-nviază țara / Ș-o ridică sus.* Arbore pentru noi, adică ideea ce ne unește și ne

întărește, este tocmai teatrul pe care-l slujim cu toată răspunderea și abnegația de care suntem în stare. Nu întâmplător drept simbol neoficial al teatrului considerăm bradul evocat de B.P. Hașdeu - arborele ce, deși *aspiră ger, îndură foc, cu trăsnetul se luptă, o rădăcină de colos /*

și-a sfredelit în stâncă / și de stâncă, maiestos, / mai sfredeleşte încă.

Gheorghe Mândru

actor și regizor,
directorul Teatrului „B.P. Hașdeu”

„ArtMUNDI”
Festival al Comunităților etnice din Euroregiunea Dunărea de Jos
Proiect Cultural finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

În data de 29 octombrie 2012, ora 11⁰⁰, a avut loc lansarea broșurii cu DVD inclus și, totodată închiderea proiectului cultural derulat sub titulatura „ArtMUNDI - festival al comunităților etnice din Euroregiunea Dunărea de Jos”.

Proiectul înscris în programul de activități al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați, pentru anul 2012, a obținut finanțare de la Administrația Fondului Cultural Național, la aria Educație Culturală.

Acest proiect s-a derulat sub egida Consiliului Județului Galați și în parteneriat cu:

- Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Galați, Uniunea Elenă din România - Comunitatea Elenă Galați, Uniunea Democrată Turcă din România - filiala Galați, Uniunea Armenilor din România - filiala Galați,

Alianța Romilor din județul Galați, Uniunea Democrată Maghiară din România - Comunitatea Maghiară Galați și a avut ca obiectiv obiectiv protejarea și promovarea valorilor autentice și sprijinirea multiculturalității prin menținerea diversității culturale și promovarea dialogului intercultural.

La nivel internațional, s-a colaborat cu Valentin Stroya, director al Organizației Publice de Tineret „Noua Generație a Europei”, raionul Reni, regiunea Odessa, Ucraina, Igor Babaian, director Agency for Cross Border Cooperation Lower Danube Euroregion, Izmail, oblastul Odessa, Ucraina și cu reprezentanți ai instituțiilor de cultură și colaboratori ai Uniunii Elene din România - Comunitatea Elenă Galați, din Republica Elenă din Serres, Salonic și Athena.

De altfel, misiunea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” este de a promova valorile civilizației, culturii și artei naționale și universale, de a face vizibil patrimoniul cultural tradițional material și imaterial specific comunităților etnice și arealului în care acestea s-au stabilit.

Prezenți la această ultimă etapă de proiect au fost directori și reprezentanți ai instituțiilor de cultură din județul Galați, reprezentanți ai altor instituții organizatoare de evenimente culturale, președinți, vicepreședinți, membrii și reprezentanți ai Comunităților etnice existente în județul nostru.

Proiectul s-a bucurat de un real interes în rândul participanților, iar partenerii de proiect și-au exprimat dorința continuării acestui tip de parteneriate, pentru a putea face vizibile nu numai aspectele cunoscute ale minorităților etnice, dar și problemele cu care se confruntă acestea.

Laura Elisabeta PANAITESCU

Suflet către Suflet!

Vis de copil

Vis de copil - Adina Tăbăcaru

„O bucurie neîmpărtășită, ținută doar pentru tine este un păcat” spune Virgil Matei, drept pentru care salut orice debut valoros în revista „Tecuciul literar artistic” al cărei redactor șef sunt. În luna august în revista amintită am debutat-o pe Adina Tăbăcaru, eleva de 12 ani din Tecuci, căreia soarta i-a produs o frumoasă surpriză, de ziua Școlii Iorgu Iordan, pe 11 octombrie 2012 suflete nobile i-au oferit în dar primul volum de versuri din viața ei „Vis de copil” apărut la Editura Zigotto din Galați.

Cu această ocazie pot să-i transmit poetei de naționalitate turcă Fatma Sadâc că s-a înșelat când își exprima temerea că „viitorul literaturii va avea o inimă de calculator”.

Adina face excepție de la această zicere. Și ascultând îndemnul lingvistului Gh. Vasilache care spunea. „Să vedem în copii nu numai un vas care trebuie umplut, ci mai degrabă o vatră care trebuie încălzită”. Ascultând acest îndemn azi mă aflu în fața domniilor voastre pentru a vă prezenta primul volum de versuri al tinerei și talentate poete tecucene Adina Tăbăcaru, o ființă pe care Dumnezeu a hărăzit-o nu numai cu talentul creației poetice ci și cu cel al cântecului și al artei picturale.

Puritatea vârstei de copil este prezentă în versuri calde, suave. Suflet angelic, mica poetă este atrasă de anotimpul cuvintelor presărând în versuri curate, de o simplitate plină de distincție sentimente încărcate de emoție.

Eleonora Stamate

(urmarea la pagina 9)

În cadrul Festivalului „Perla Dunării”, Adina Tăbăcaru, care a luat și premiul I la secțiunea interpretare, și-a lansat volumul de debut, volum de versuri, „Vis de copil”, prezentat cu entuziasm de către poeta Eleonora Stamate și directorul CCDJ, Sergiu Dumitrescu. Două poeme ale sale vă vor încânta cu siguranță la pagina 14.

Caragiale în era digitală

De la o epocă la alta, umanitatea și-a schimbat mentalitatea, cauzele acestor ajustări de gândire și reprezentare fiind de ordin material dar și spiritual. Constantele reprezentărilor au venit și vin din rezidența formelor primare de punere în materie (cuvânt, piatră, sunet, mișcare, volume) a modului în care omul a înțeles să-și transmită, de la o epocă la alta, ideile și semnele frumosului. Cum teatrul european își are originea în serbările dionisiace din Grecia antică e și firesc să-l raportăm pe clasicul Caragiale la o istorie *sui generis* cu rădăcini tocmai în vechea Eladă.

Oamenii acelor vremuri aveau o acută conștiință a sacrului și de aceea zilele și nopțile consacrate lui Dumnezeu aveau o încărcătură aparte, tocmai pentru că alternau plânsul diurn cu exuberanța orgiastică a nopților. Omul grec își plângea soarta nefericită, aflată în întregime în mâna zeilor pe parcursul orelor bune cât dura reprezentarea tetralogiei dramatice, se mai însenina spre seară, când pe scenă se dezlănțuia comicul generator de râs, pentru ca mai apoi să se lase cuprins de extazul vinului și al dansului până în zorii zilei următoare. Răpus de vin și oboseală era însă obligat de oamenii cetății să fie în amfiteatru și să asiste la o nouă tehnologie inspirată de miturile Greciei, trase în formă definitivă și mult cizelată a *Iliadei* și *Odiseei*. Devenită *forma mentis*, reprezentarea omului sub tirania destinului tragic s-a perpetuat și-n veacurile epocii medievale cu diferența semnificativă în ce privește voința divină, inevitabilă și eternă. Teatrul medieval a luat în consecință forma misterior și dramelor religioase, dar a păstrat multe dintre inovațiile teatrului grec.

Odată cu epoca modernă tiparele teatrului au suferit oarecari schimbări, impuse de condiția umană mult ameliorată prin știința de carte și prin schimbarea de orizont. Noile cetăți ce adăpostesc edificii speciale consacrate teatrului nu mai sunt înconjurate de ziduri, ci dimpotrivă, se deschid larg spre cele patru zări. Omul modern cutreieră în lung și-n lat pământul și mărilor, orașele devin cosmopolite și tot mai confortabile, iar comunicarea e mult înlesnită de ziar, de telegraf de electricitate. Tot acest miracol al inovațiilor tehnologice și a schimbării de paradigmă a confortului urban l-a trăit Caragiale într-o lume

românească destul de rapid conectată la toate avantajele civilizației de tip occidental. Exilul său berlinez n-are o motivație de disconfort al civilizației, ci a fost cauzat de supărările repetate pe care oamenii vremii le-au cauzat. Bătrânul sătăr supărase și el pe mulți transpunându-i în

George Lăteș

personaje comice, reunite pe scenă pentru a-și arăta prostia, meschinăria sau inconsecvența. În Berlinul imperial Caragiale a găsit ceea ce aparent căuta (muzica lui Beethoven și berea nemțească), în schimb i-a lipsit spectacolul gratuit străzii, al berăriei, al spațiilor publice pe care le scruta cu ochiul atent și-n care „vedea enorm și simțea monstruos”. Pe bună dreptate, condeiul lui Caragiale și-a pierdut agerimea în deceniul berlinez, iar toate insistențele prietenilor din țară sau ale vizitatorilor săi au rămas fără urmări. Lipsit de contactul direct cu lumea din care își putea decupa personajele, Caragiale a trăit mai mult din amintiri, iar proiectul dramatic al comediei *Titircă Sotirescu et comp.* a rămas în stadiu de intenție niciodată conturată măcar în forme bruionare. Hrănit la izvoarele clasicismului francez la rândul său tributar teatrului grec din Antichitate, Caragiale a perceput modernitatea în formele ei cele mai radicale. Pe bună dreptate, un exeget al operei acestuia (Ion Constantinescu) vede în dramaturgul român un pionier al modernității. „Începuturile teatrului modern european”, demonstrează acesta, sunt marcate de prezența inovativă a dramaturgului nostru clasic, încât un Eugen Ionescu s-a considerat obligat să-l indice, alături de Urmuz, printre modelele ilustre pe care le-a avut în asumarea condiției de autor modern. Obsedați de apartenențe, exegeții noștri literari au văzut în Caragiale un clasic pur sânge, în opoziție cu Eminescu, romanticul prin excelență, celorlalte două nume (Creangă și Slavici) rezervându-le o etichetă mai puțin ilustră, mai plebee chiar, realismul.

Același Ion Constantinescu propune o grilă mai permisivă, situată însă în aceeași sferă conceptuală, „modernitatea clasicilor”, aptă să tempereze disputa

*continuarea la pagina 21

Mitruț Popoiu

Feisbucmania

„Bună Xulescu! Zulescu dorește să fiți prieteni pe Facebook. Îți mulțumim, Echipa Facebook. Răspunde acum: Confirmă prieten”.

Nu îmi amintesc exact cum anume am intrat în „familia” Facebook, însă de la început m-a ținut lipit de calculator jocul Farmville. La fiecare 6 sau 12 ore trebuia să plantez varză, ardei sau căpșuni, apoi să le culeg la timp să nu se strice, să mulg vacile, să mai plantez vreun copac sau să îmi ajut vecinii fermieri. După vreo două luni de lupte aprige cu mine însumi, am reușit să vând ferma cu toate produsele ei și am pus un anunț în mijlocul plantației: „Am plecat în vacanță în Mozambic”. Așa am scăpat de o dependență destul de anevoie de lăsat. Aveam impresia că m-am lăsat de tutun sau de băut. Dar Facebook-ul e mult prea interesant. Găsești colegi neîntâlniți de 15 ani, poze ale prietenilor prietenilor, eventual ale dușmanilor, postezi filme, comentarii, marchezi că îți place un articol sau o cauză internautică. Ba se fac și revoluții: cele din Tunisia și Egipt au reușit, rămâne să vedem ce se întâmplă cu altele...

Și uite așa, în câțiva ani, doi sau trei, nici nu știu, poate patru, un om cu materie cenușie un pic peste medie devine miliardar prin vânzarea unei iluzii bazate pe clic. Aștept momentul când statisticile vor zice că fondatorul rețelei de socializare, Mark Zuckerberg, va deveni mai bogat decât Bill Gates. Căderea? Posibilă și ea, pentru că avem de a face cu un castel construit de fapt în aer, însă greu de ajuns practic la ea.

Surfând zilnic pe ici, pe colo, mi-am dat seama că încet-încet am devenit dependent nu de internet, ci de Facebook. Dimineața pun ibricul pe foc, mai bine zis pe rezistența de la aragazul ăsta nemțesc, apăs în același timp butonul să pornesc calculatorul și când cafeaua e gata, văd ce mai face ixuleasa, igreculescu și cine anume și-a schimbat statutul sau avatarul. Acum zi-mi și mie, cum să șterg contul, că doar există buton și pentru așa ceva?

Nu de mult Ben Mezrich a scris cartea *The Accidental Billionaires: The Founding of Facebook A Tale of Sex, Money, Genius and*

The Social Network, 2010

Regie: David Fincher

Cu: Jesse Eisenberg, Justin Timberlake

Betrayal (“Milionari accidentali: înființarea rețelei Facebook, o poveste despre sex, bani, geniu și trădare”), sursa ulterioară a scenariului pentru pelicula *The Social Network* (“Rețeaua de Socializare”) a lui David Fincher. Cineastul american nu prea cunoscut a bifat succesele *Alien 3* (1992), *Seven* (1995), *Fight Club* (1999), *The Panic Room* (2002), *Zodiac* (2007), *Strania poveste a lui Benjamin Button* (2008). Pe scurt, succese veritabile, o grămadă de milioane de dolari încasați, dar premii academice, mai deloc. Cu *Rețeaua de Socializare* David Fincher a primit în sfârșit 4 Globuri de Aur, fără să îl bifeze pe cel la categoria „cel mai bun regizor”. La Oscar probabil că va primi mai puțin, dar nu contează, pentru că a mai adăugat la CV un blockbuster și un mini-record la încasări.

Filmul despre înființarea gigantului internautic are un scenariu relativ simplu și, serios vorbind, nu are stofă de Oscar, în niciun caz de cel mai bun film al anului, după cum ați și văzut.

În urma unui eșec în dragoste, un geniu informatician de la Harvard inventează prin 2003 un site unde se comparau pozele cunoscuților. Asociat între timp cu alți studenți de la aceeași universitate de calibru, ciudățelul și introvertitul Mark Zuckerberg devine, ca proprietar a nou-botezatului site Facebook, cel mai tânăr miliardar în dolari, asta nu fără a intra în conflicte cu principalii săi colaboratori pe care, lasă filmul să se înțeleagă, îi sabotează fără a sta prea mult pe gânduri. La fel se întâmplă și cu poate singurul prieten mai apropiat, lăsat cu ochii în soare și cu buzunarele nițel cam goale. Până și etica universității, atât de mult prețuită mai ales în mediul academic american, este prejudiciată de acest geniu deloc simpatic, într-o manieră însă foarte inteligentă, cu greu condamnabilă până și de către cele mai competente tribunale sau procuraturi.

Pe scurt, povestea unui geniu care, fără a fi prea harismatic în sensul artistic al cuvântului, ba din contră, arată că aparenta alienare este numai aparentă. Iar dacă acei oameni cu “-erg” la capătul numelui chiar pot fi discriminați pe bună dreptate pentru ceva, este pentru aceea că sunt geniali.

*notă: această cronică de film a apărut în numărul 110 al revistei noastre.

DAN MIRCEA CIPARIU

singurătatea vine pe facebook

facebook dreams (I)

ultimul meu simț e visul
cu el voi cerceta invizibilul
și tot ce e secret în inima și în creierul celor
ce stau chiar acum treji în rețea

cu puterea visului voi trece pe nevăzute
printre popoarele de insomniaci
care își venerează zeii și nostalgiile cu un like

citesc pe peretele lui octavian sovianu:
„sfârșitul unei lumi nu este niciodată, și nu
poate fi niciodată, altceva decât sfârșitul unei
iluzii” reneé guenon

în bucătărie
dorina prepară ceaiul magic de dimineață
cu care voi trece iarăși prin realitate ca într-un
film fără final
și fără prea multe înțelesuri

pisica tsunami stă cuminte la fereastră
și îmi cântă:
„paradisul e întotdeauna o poartă deschisă”

facebook dreams (III)

îmi vorbești în fiecare dimineață
despre vămile sufletului
pe care o să le trecem
în dezordine și cu gesturi radicale

„jocurile au fost făcute
fără nici-o posibilitate de întoarcere”

stau într-o pagină albă ca în primul loc al
nașterii mele

sunt un suflet nou-născut care știe încă de la
început
despre termene-limită și despre constrângeri

stau între linia inimii și a capului
la rând cu timizii și îndrăgostiții

„sfârșitul nu vine niciodată singur!”
citesc pe monitor

pare un adevăr tot mai prietenos
pentru care merită să dai like

facebook dreams (IV)

sunt conectat la o rețea de singurătate
cu aparatele trase din priză
ca într-o grevă spontană împotriva electricității
și a urmărilor ei contagioase

cerul se aprinde sub ochii mei
cu stele ca niște lumânări din soia
care nu vor păta destinul și fețele albe de masă

citesc „sufletul romantic și visul”
de albert béguin

simt tot mai mult cum sunt întruparea
unui călugăr zen
care caligrafiază cu vârful limbii
aceși și aceeași scriptură

„mă pregătesc pentru haos și apocalipsă
apocalipsa și haosul se pregătesc pentru mine”

Katia Nanu

Un like pentru pinguini

Tocmai reciteam cartea aceea. Mă reîntâlneam cu Viktor și Mișa, pinguinul. Exact atunci, cineva a postat un film cu pinguini. Ce coincidență, mi-am spus. Mai sunt și iubitori de pinguini pe lumea asta! Am deschis, am văzut și am dat mai departe. După care, am deschis din nou. Evrika! Ochiul, urechea... Dacă ar fi să crezi tot ce vezi, să te mulțumești cu zgomotul de fond și cu nuanțele dintre alb și gri cotropind orizontul, reportajul ar fi gata.

O colonie de pinguini din Antarctica. Am presupus imediat că sunt imperiali, după statură, demnitate și felul în care soarele se apleca să le îmbrace umerii. Se mișcă natural în haine de bal, primind oaspeți. Mai întâi vine elicopterul, apoi coloana exploratorilor și imediat după, cu mantie regală, imperială, pinguinii trec prin fața lor, a mea, până la asfințitul unei vizite protocolare. Final de film și de intrigă alb-albastră într-un colț monoton de lume. Îmi place!

Un grup de apărători ai drepturilor pinguinilor se îndepărtează discret, după o ultimă reverență de rămas bun. Fotografii, filmări, totul s-a petrecut cu maxim respect, de la o distanță decentă. Nici prea aproape să nu invadezi spațiul intim al subiecților politicoși și cuminiți, dar nici prea departe, pentru că prim-planurile trebuie să surprindă expresia unui domn serios, cu preocupări filozofico-științifice dezbătute într-un grup compact de adulți responsabili, sau chipul naiv al unui pui cu gâtul întins către mama protectoare, care îi furnizează caldă hrană, direct din ciocul larg deschis. Câteva cadre amuzante, un reportaj trebuie condimentat cu savoarea unor clipe de destindere, așa că este filmată o duduie ușor supraponderală alunecând pe zăpadă cu burta transformată în sanie. Familia o privește îngăduitor de la înălțimea observațiilor bipede. Câțiva pinguini dau chiar amuzați din aripi, scoțând mici strigăte de aprobare. La capătul pantei, duduia se ridică în două și pornește legănând către asistență, așteptând aplauzele. Și asta îmi place!

Asfințitul se prelinge dulce pe deasupra zdrențelor albe de gheață, sticlind oarecum auriu, iar junii cenușii, viitorul coloniei, la jumătatea dimensiunii părinților, se adună de peste tot înconjurând grupul masculilor demni și preocupați și pe doamnele delicate care dau ritmic din ciocuri, ciugulindu-și urmașii. Apa nu se sparge de niciun mal, se ghicește doar, întunecată, undeva în fundal, iar hainele roșii ale vizitatorilor ruginesc către întunericul apropiat. Oameni și păsări se privesc liniștit, într-o așteptare a tăcerii și filmul se sfârșește lin, calm, nu înainte de a rula pe ecran un slogan în sprijinul salvării acestor păsări acvatice care au aripi dar nu zboară, stau până la 18 minute sub apă dar nu sunt pești, fac ouă dar nu sunt găini și merg în cele două picioare însă nu sunt nici pe departe oameni.

Mie, lui Lili, Lumii copiilor, Librăriei Creionas și altor 35 de persoane ne place filmul cu pinguinii arcuți trist către obiectivul camerei de filmat, cu pinguinele - oare se poate spune așa, la feminin?-legănându-se protector deasupra puilor adunați de printre dărele albastrii ale gheții.

Ați citit "Moartea pinguinului" de Andrei Kurkov? Pun întrebarea pe Facebook și cineva îmi și răspunde ca și cum ar fi pândit momentul în care eu și alte câteva zeci de persoane tocmai am

terminat de văzut filmul sau de citit cartea. Pur și simplu cineva, nici măcar nu contează cine, mi-a trimis filmul acela, cu pinguinii imperiali, vizitați de o echipă de oameni preocupați de salvarea pinguinilor, ca eu să-mi imaginez după cele cinci minute de vizionare, nu durează mai mult, că expeditorul este acolo, în Antarctica, iar eu sunt alături de el pentru a scrie reportajul mult dorit și imediat după aceea să vorbesc despre Viktor și

© Mihai Zgondoiu

Mișa, pinguinul din carte. Altor șapte persoane chestia asta le-a plăcut grozav și au vrut să între și ei în vorbă.

Viktor, scriitor de necrologuri la morțile doar anunțate, înaintea întâmplării lor, are drept tovarăș un pinguin, Mișa. De fapt, și el, Viktor este un pinguin chiar dacă treaba asta o înțelege târziu, când morțile s-au petrecut deja și singurătatea l-a încolțit din toate părțile, sugrumându-l ca un val de frig. Nici nu mai contează dacă pinguinul supus unui transplant de cord supraviețuiește sau moare. Victor, actorul mut al unei lumi croite pe relația dintre arta necrologului și crima în serie simte, la aflarea adevărului, a unuia dintre adevăruri, doar tristețe. Kurkov, autorul cărții, trebuie să fi iubit unduirea lentă a ciocului negru din prelungirea unui singur ochi și puful gălbui din dreptul unei tâmpole de pinguin. Trei cititori mi-au dat imediat like pentru expresia asta.

Vezi, auzi ca și când ai fi între ghețuri și numai faptul că nu poți atinge zăpada rece nu înseamnă că ea nu există, spun prietenii mei de pe Facebook, imediat ce vizionează filmul. Deja sunt sute. Pinguinii traversează noaptea și ziua următoare, cu tot cu puilor lor, cu doamna cea grasă plonjând pe burtă în fața aparatului de filmat și cu trimiterile mele la cartea lui Kurkov, pe care, sunt deja sigură, cineva caută să o citească. Reportajul despre film a rămas în mintea mea, însă poate fi oricând rescris, dăruit, postat, comentat, distribuit. Am această posibilitate. Îmi dau singură like, privesc câteva poze noi, ale unor oameni pe care habar nu am de unde să-i iau, citesc niște sfaturi utile, un banc prost, o poezie cunoscută, trec peste niște înjurături între adversarii politici neobosiți și iarăși mă întreb, pentru că mă întrebă Facebook-la ce mă gândesc?

Cum la ce? La Mișa, pinguinul din carte și la semenii lui din Antarctica, o colonie de domni distinși, imperiali și triști, care habar nu au câți prieteni au pe lume. Și câte like-uri au primit într-o singură noapte și apoi într-o singură zi. Pe Facebook. O altă colonie vizitată de alți apărători ai unor drepturi. De liberă exprimare. Hai că asta e bună! Să-i dau like?

Suflet
către suflet!

Vis de copil

(continuare de pe coperta 2)

Sunt prezente unele motive literare în strânsă legătură cu elementele componente ale cadrului natural: viața pădurii, florile câmpului, lumea celor ce nu cuvântă dar care transmit și electrizează sufletul inocent al autoare.

Chemarea pădurii fermecate ne cufundă într-o lume de basm, unde comuniunea între zânele împărătești și ființele necuvântătoare te îmbie la visare, atunci când omul pătrunde în castelul viselor.

Imagini auditive, vizuale, cromatice produc efecte euforice de bună dispoziție.

Simplitatea, naturalitatea, limpezimea firească a exprimării sporesc muzicalitatea și armonia versurilor. Natura apare însuflețită creând o atmosferă de vibrantă emoție și taină.

Totul este ca-ntr-un vis de copil ca trăire maximă a idealului de comunicare a omului cu elementele naturii.

Fluidul fanteziei pulsează într-un concert plin de epitete, metafore, comparații revelatorii ...un suflet fin. curat care își găsește reazem suprem în ideea Dumnezeirii.

O poezie sinceră, frumoasă în a cărei lumină se împletesc gândurile iar cerul își deschide brațele bucuros de întâlnirea cu purtătoarea unui condei neașteptat de valoros.

Poezia Adinei este o ofrandă adusă sentimentului orfic ce se îmbină cu candoarea și absorbțiile solare. În poezia ca „Ziua de Florii”, „Paștele”, „Sfânta Fecioară”, „Îngerul meu” poeta folosește o metaforă sugestivă și revelatorie privind poezia ca nevoie de puritate și aspirație a omului către o ființă superioară, ca mărturisire a (reprezentației) prezenței lui Dumnezeu în oameni.

Poetul N.Mihai spunea „Poezia înseamnă rugăciune”. Poezia este astfel un lucru sacru, un har divin dat omului ca o binecuvântare.

Adina fiind pătrunsă de un optimism patetic, sincer, o ființă sensibilă, delicată receptivă la unduirile metafizice care-i bântuie interiorul balansând între introvertit și extravertire.

Lumina sufletului ei se proiectează în oglinda trupului, iar dacă vrei să rămâi copil, în grădina plină de fructe și cu basm, în pajiștea împodobită cu flori printre care prietenii adevărați, necuvântătoarele și păsările cerului o fac să simtă viața în plenitudinea ei.

Mica mea revoltă... reală, virtuală

Sunt revoltat! Dar să încep de la început... Acum câteva zile am aflat că tema revistei „Dunărea de Jos” este „Facebook”. Și nu am aflat pe „Facebook” asta, e adevărat. L-am vizitat pe a.g.secară („Anonimul Gălățean”) în redacție, unde mi-a comunicat acest adevăr „față în față”. Desigur: înainte l-am contactat pe „yahoo messenger” pentru disponibilitate.

Sunt revoltat! Cuvintele mele depind prea mult de corpul meu. Mi-aș fi dorit să spună ceva în sine, ele însele, independent de mișcarea buzelor mele sau a limbii pe cerul boltei palatine. Ele, cuvintele mele, ideile mele, să comunice!

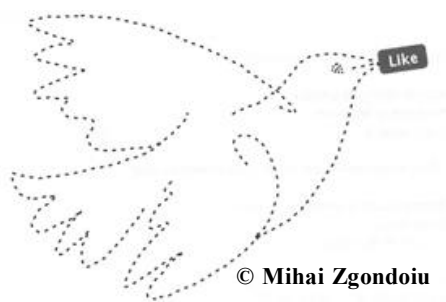
Sunt revoltat! În seara care a urmat vizitei la „Centrul Cultural”, ne întâlnim mai mulți scriitori la „Clubul de lectură”. Acolo, o doamnă scriitoare îmi spune:

„Andrei, oi fi eu de modă veche, dar să știi că adevărata comunicare nu e cea în mediul virtual. Acolo e ceva ca apa de ploaie: nu poți privi în ochi interlocutorul...” Am cerut explicații... Ba chiar am somat, politicos, acea persoană să-mi spună, să-mi exemplifice, de ce „Facebook” ar fi un mediu „fals” de comunicare, iar cel fizic unul „real”. „Na, spun eu, chiar și față în față ne putem ascunde anumite lucruri... Iar anonimatul poate, uneori, stimula sinceritatea...” Doamna scriitoare nu a găsit de cuviință să adâncească discuția, dar după câteva ore a postat pe „Facebook” un articol din care reieșea că mediul virtual ar reprezenta o adevărată rezistență în fața unei culturi media tot mai agresive, manipulative... O concesie, s-a putea spune!

Sunt revoltat! Tot ceea ce scriu acum, imposibil de pronunțat fizic în fața fiecăruia dintre voi, va părea „făd”. Veți spune: „Unde e autorul?!? El să

ne recite, în carne și oase, poemele sale! Poemele de carne și oase!”

Sunt revoltat! Pe scriitorul, să-i spunem, generic, F.I., l-am cunoscut... pe „Facebook”. Am polemizat civilizată pe teme sociale, estetice, politice. Ne-am împrietenit, să spun așa, virtual. „Prietenie virtuală”... Dar această prietenie s-a concretizat, nu a rămas la stadiul virtual. Scriitorul F.I. a citit poemele pe care i le-am trimis pe e-mail și a avut amabilitatea de a scrie câteva cuvinte frumoase despre ele și despre autorul lor... Și iată motivul revoltei mele:

scriitorul F.I. a părăsit în această seară rețeaua de socializare „Facebook”. Iată și motivația: „Prietenii fizici, ăia cu care te ciondănești la crîșmă, în redacție și în confruntările directe - sînt viața. Feisbucul e moartea într-o găoace”.

Sunt revoltat! De ce au nevoie cuvintele și ideile frumoase de prezența fizică a celui care le gîndește?!? De ce atîta separare, cu toporul, între „real” și „virtual”? Și de ce atîta ridicare în slăvi a unei prezențe fizice?!?

Sunt revoltat! Poeme sublime au rămas fără autori fizici și mă trag de mîneacă să le citesc. „Nu am timp”, le spun. „Am câteva poeme normale, cu autori normali, palpabili, care îmi solicită atenția...”

Știți care e temerea mea cea mai mare? Nu aceea cum că un anumit dialog ar fi „față în față” sau „virtual”. Ci aceea că nu ar mai fi deloc!... Atunci am muri de-a dreptul! Cît despre „Facebook”, eu zic că mai degrabă ne apropie. Dacă știm să-l folosim, desigur. Altminteri și banalul cuțit este o armă letală... Dar ia încercați să nu aveți unul bine ascuțit în casă!

Andrei Velea, 28.10.2012

ADRIAN GHEORGHE MATUS

(Satu Mare)

jeanne

jeanne,
 îmi înșir teama pentru vertebrele tale (mi-ai spus că-ți
 pârâie coloana de atâta stat pe pânza pariziană)
 scaunul pe care stai-cimitir al pozițiilor nepictate
 îmi închipui că timp de optzeci de ani ai stat în același loc în aceeași casă în aceeași cameră sorbind
 din
 aceeași ceașcă de cafea ce nu se mai termina
 am visat cum viermii stăteau la coadă- desigur, își doreau porția din carnea ta ce nu mai putrezea-
 nu știau că ești o imagine și le-ai spus șmecherește că vei plăti un festin la montpamasse în cimitir.

te-am găsit încovoiată într-un tablou al marilor muzee
 cărduri curioase de vizitatori ce-și curgeau aparatele dorind mii de instantanee

până când
 până când te-ai coborât din ramă
 oamenii din muzeu se holbau
 latine
 le era speranța
 și totuși credeau că e o farsă grosolană a instituțiilor culturale, ca să mai atragă clientelă
 recunosc, și eu te vedeam la început ca un desen animat, o hologramă care-și va aștepta
 aplauzele pentru un spectacol reușit

nu știam cum sa reacționez (în ghidul turistic nu scrie ce să faci dacă un personaj prinde viață)
 m-am pitit într-un colț pentru că albul hainei tale se dilata într-o veselie fără precedent
 -explozie solară de-a dreptul-
 chinezii fugeau/ se ascundeau după tablourile de monet
 ai venit înspre ciudatul de mine, ce privea amețit
 o human child

REVISTA

*

mi s-au tăiat coordonatele cu lumea
 mi-ai oferit culorile părului tău peste nuanțe severe de alb
 sunet sec ieșea din gura mea, sunet de lebădă
 miroseam zgomotele culorilor înalte și reci
 microgranule de nisip mi se înșirau pe retina adormită
 muream, dacă ochii tăi mai aveau culorile date de modigliani

**

m-au scăpat din grămada de pete, au venit muzeografi, istorici de artă ce-mi vorbeau de concepte, de alte
 minuni academice etco.

pe coridoarele spitalului vedeam că pe colțul unghiei aveam o nuanță de roșu
în ochi, mai rămăsese puțin albastru, pentru că am văzut și sufletul

iar în buzunar, căștile de la telefon și un ghid cu o împărăteasă rațională și cuminte.
ciudat, cei de la ambulanță mi-au spus că m-au salvat de la înec

ca și pe copiii din mitologiile irlandeze, ce fugeau după zâne verzi, mi-am spus încet, ca să nu mă ducă la
balamuc.

de atâta uscat ai coborât

ai coborât din stepele uscate ale Rusiei
picioarele-ți erau de praf

uscate

ți s-au uzat tălpile de la atâta dans frenetic cu

soldații ce fumează țigări ieftine din tutun

uscate și-era și zâmbetul, aveai purulențe ca și aurolacii în jurul gurii

de atâta uscat ai uitat de apă

ți-ai dezvoltat un ciudat alambic în interiorul corpului tău

îți răsuna corpul a tablă când veneai de pe muntele pietruit

de atâta uscat ai uitat de toate ploile

de prognoze și de agriculturi, de cules castraveți și roșii și ceapă și pepene

când te-am văzut prima oară am crezut că văd un copac ce se mișcă de ici, de colo, cu o viteză
fantasmagorică

mai aveai din ciudatele apucături (neamul te-a trădat)

câinii ce te urmăreau se topeau la un moment dat cu piciorul tău

își scoteau frumos pielea

chiar dacă ne-am certat într-o seară pe tema asta

atunci când nu ai recunoscut că urăști apa

că urăști alcoolul urina suc de portocale benzina acidul sulfuric serul fiziologic

te-au intoxicat cu veninul ăsta roșu

ți-ai înfipt scârbosul picior în pragul tuturor naivilor- muncitorii te-au crezut, te-au târât prin tufișuri

le-ai zâmbit,

rând pe rând

rând pe rând, băieți, așa nu se mai poate

tovarăși, komrad

uneori Saturn devine o mică felină

m-a trezit pe la ora nouă un mieunat

ce părea să spargă pereții celor trei camere ce oricum erau mâncați

sfâșiați de igrasie

în curte mă aștepta un picior de pisică

(fără nimic în jurul lui)
carbonizat lângă uscatul asfalt de vară

înspre beciul din curte se înșirau viscerele săracului animal
ochii erau înșirați lângă mușcata pălită
lângă furtunul cu care udam seara grădina se așterneau mațele întinse

pisicile vecinilor s-au adunat au venit s-au înghesuit unele peste altele
unele își învârteau mustățile a silă, altele veniseră doar pentru circ
pentru a râde un pic

totuși, lăbuța de pisoi nu era un fapt tocmai de neglijat.
s-au adunat motanii bătrâni, s-au bătut între ei, s-au desfigurat,
au mai tăiat o pisică pentru a reconstitui scena (și, nu le-a reușit)

mi-au mai cerut o pisică, am zis că nu am de unde să-le-o dau (între timp descopeream macabra
soluție) lăbuța de pisoi nu era un fapt tocmai de neglijat.

Foto: © I.V.Anghel

absența corpului a dat-o de gol

pe pisica-mamă ce stătea sătulă la soare și se lingea pe bot.

într-o zi am murit

dezbracă-ți pielea

cea ciuruită de gloanțe, coase-ți repede
ce a mai rămas din bolnavul tegument-
ia din peticele bunicilor-îmi pun ochelarii groși din cutia de metal
adună-ți repede carnea ce a mai rămas împrăștiată pe pereți
sper să nu răcești.
sunt zece grade afară și vântul uneori îngheață și gândul mut.

ți-a trebuit să te gândești la moarte în fiecare zi
ți-ai legat moartea de coaste, ai umblat cu ea de mână
în căști asta ascultai, în metrou, pe peron, te-ai spălat cu ea pe cap
noaptea, te înveleai în propriile stafii ale lumii

încet și mie mi-a mâncat dinții, credeam că erau carii
am crezut că e început de otită când n-am mai auzit
pe urmă, doctorul a spus că e o răceală mai serioasă
am stat la pat, mi-am pierdut vocea, râdeau cei cu care stăteam;
aveam voce de fetiță, pe urmă de copil.

era cancer, mi-a mâncat ficatul, inima-așteptam să-mi roadă genunchii
să-mi rupă fâșii oasele.
gata, ți-e frig
ia și tu o haină, să te încălzești, mergem la un ceai.

Adina Tăbăcaru**Pescărușul**

De pe stânca dintre valuri
Se înalță către nori
Pescărușul, ce spre maluri
Se înalță iar în zori.

Aripile-i de cenușă
Străbat aerul cu drag.
Și-apoi iese ca pe-o ușă
Dintre norii, ce stau cheag.

Țipetele-i aspre curmă
Liniștea plajei de aur,
Iar soarele se-nroșește
Ca și ochiul de balaur.

Un alt pescăruș i-aude
Strigătul amar de dor
Și-acum, amândoi se-ndreptă
Spre plaiul cerurilor.

Lumea mea

Inorogi frumoși și albi,
Zâne cu pantofiori dalbi,
Albinuțe mici și dungate,
Aici le găsec pe toate!

Aripile ca de șoimi,
Prințese cu umeri goi,
Copile cu ochii mari,
Străjuiesc aici de ani.

Razele catifelate,
Petalele colorate,
Tot ce eu chiar îndrăgesc
Între basme le găsec.

Denisa Lepădatu**Lipsești**

Nu ești aici
e gol și trist locul
lipsești
cum ceasul n-ar avea minute
ziua n-ar avea ore
n-aud vocea
care-mi spune când
să mă opresc
e lumină și parcă nu
simt cum greseala mea
doare
pe inimă cad picături de ploaie
lacrimi

Șoapte

Tăcere - cuvinte nespuse,
Iubire - gânduri ascunse,
Visare - interzisă de cine,
Dor - tu crezi că mi-e bine?

Vânturate șoapte de vânt
Sentimente trimit prin cuvânt
N-ai vrea nicicând să le știi,
Acum și aici vreau să fii!

Nu poți, dar sigur ai vrea,
Știi ce e în inima mea
Doar tăcerea rămâne aici,
Eu cobor, tu abia te ridici.

Dor nemilos

Picături reci
ca sufletul tău acum
se scurg pe obrazii
mei care suspină
de dorul
ce mă învăluie
fără gând
de oprire

Tinere talente

AL ȘAPTELEA DE PE „CUTEZĂTORUL” (III)

Pe una din ferestrele laterale se vedea, umbrind o cornișă a marelui edificiu al dreptății, conturul unui arbore atins de toamnă. Ion Gheorghe, căruia tribunalul tocmai îi acordase ultimul cuvânt înainte de a se da o sentință în procesul său de tulburare a ordinii publice, al doilea în ordine cronologică, și-a zis că până atunci nu l-a preocupat în vreun fel asemenea detalii ale succesiunii anotimpurilor.

“Ce aveți de spus în apărarea dumneavoastră?” insista judecătorul ca și cum

l-ar fi avertizat asupra importanței cruciale a acelui moment cu care nu se va mai întâlni. Încă privea coroana arborelui maiestuos atinsă de toamnă când s-a pomenit răspunzând tuturor acuzațiilor ce i se aduseseră de-a lungul acelei judecăți prin aceea că nu va renunța la reconstruirea remorcherului “Cutezătorul,” orice s-ar întâmpla, fapt ce avea puține legături cu procesul în care trebuia să dea seamă pentru niște rătăciri primejdioase cum ar fi ideea de a concretiza principiul abstract al egalității în drepturi ori de a reînvia stafia unei epave. De aceea a și fost condamnat la pedeapsa maximă, avându-se în vedere că era recidivist în materie și că existau circumstanțe agravante. Deși trecuseră atâția ani de la prima condamnare, acuzatorii nu uitaseră că s-a sustras de la înfăptuirea justiției prin părăsirea secției de poliție înainte de a fi interogat în legătură cu încurcăturile liderului de sindicat. Mai mult, procurorul l-a făcut să-și amintească de Pavel Militaru, ex-liderul Federației Naționale, care, în opinia lui, i-a întins o mână de ajutor frățescă pentru a-l scoate din acea cârdășie periculoasă. I se spunea ex-lider deoarece între timp ajunsese parlamentar, adică om plătit de stat, scăpat de grija zilei de mâine.

“Pavel Militaru nu a fost decât un provocator,” a zis fără înconjur Ion Gheorghe atrăgându-și astfel antipatia completului de judecată, taman când ar fi trebuit să se aștepte la compasiunea sau îngăduința celor chemați a-i pecetlui soarta. Și după cum a previzionat apărătorul desemnat din oficiu, întrucât nu și-a permis unul ales, din motive obiective desigur, a fost încarcerat într-un penitenciar de maximă siguranță deoarece faptele lui vizau ordinea socială impunându-se un regim sever și restrictiv. Același

avocat din oficiu i-a descâlcit înțelesurile hotărârii de condamnare lămurindu-l că avea de petrecut vreo cinci ani la pușcărie, floare la ureche dacă se avea în vedere că unii o încasaseră mai rău pentru fapte asemănătoare și că va fi lipsit de beneficiul unor drepturi cum ar fi acela de a alege și de a fi ales în funcții publice etc. “Nu-i nicio pagubă,” îl consola tipul expilcându-i că nu i-ar folosi la nimic, cel puțin în acea perioadă, să aspire la vreun loc în parlament, guvern, consilii și orice alte autorități democratice ar mai fi în această lume.

”Am de spus în apărarea mea...” se străduia din răspuțeri Ion Gheorghe să țină isonul judecătorului care stăruia întrebându-l, încât a înțeles și el că prea puțin îl interesau apărările lui, cât mai mult voia să arate tuturor ce-l poate aștepta pe oricine ar fi tentat să se răzvrătească împotriva stăpânirii și a rânduielilor statornice de aceasta. “Ultimul cuvânt?” “Da, ultimul.” “Ca și cum de aici înainte nu voi mai avea dreptul să vorbesc?” Cornișa palatului justiției, ce se vedea prin una din ferestrele largi ale sălii de judecată părea a se retrage încet, încet, tot mai mult sub umbra arborelui atins de răsuflarea toamnei. Se simțea singur cum nu i se mai întâmplase niciodată și nu găsea în toate amintirile lui pe cineva să-i fie aproape într-o asemenea împrejurare în afară de liderul uitatului sindicat neînscris la tribunal. Dar nici despre el nu-și aducea aminte mare lucru decât că l-a întâlnit întâmplător după susținerea examenului de admitere la facultatea de nave. L-a felicitat pentru reușită și i-a urat noroc.

I s-a părut cea mai sinceră din câte felicitări a primit cu acea ocazie. Spre deosebire de alții i-a adresat câteva cuvinte simple, fără a se interesa ce va face în continuare, cum va înfrunța și, mai ales, va rezolva principala problemă, cea financiară, firește, și nici nu i-a promis, inutil, tot sprijinul de care va fi nevoie. A rostit acele cuvinte parcă rușinat că nu-i stătea în puteri și altceva, mai ales după ce el, Ion Gheorghe, muncitor în port și membru de sindicat, lăsându-se cotropit de o franchețe egală cu a fostului său mentor, i-a dezvăluit, din proprie inițiativă, că toate cheltuielile vor fi suportate de șantierul naval. L-a privit atent înainte de a se despărți, pentru că i-a observat un fel de lucire ca de lacrimă și nu intenționa să provoace și alte stări imprevizibile într-o relație dintre

unii ca ei, militanți pentru drepturi egale, tratamente nediscriminatorii, justiție socială și mai ales respect față de muncă, singura activitate umană creatoare de plusvaloare, adică acea însușire care fac posibilă nașterea bogăției și uzurparea ei de către cei ce nu muncesc. De atunci nu l-a mai văzut pe liderul sindicatului lor nerecunoscut de lege.

Așadar, ar fi vrut să-i spună domnului președinte al completului de judecată (deprinsese aceste noțiuni din discuțiile cu avocatul din oficiu) că ideea de a reconstrui o navă eșuată din nepriceperea ori reaua-credință a unora nu putea constitui o vină pentru el. Însă, pentru a doua oară, a trebuit să admită că avocatul a avut dreptate când l-a sfătuit să-și vadă de treabă și să nu-și supere judecătorii cu argumente imbatabile, cu idei verificate de cursul istoriei ori, Doamne ferește, cu principii general acceptate în doctrine și teorii de tot felul. “Lucruri de acest gen pot avea o anumită semnificație într-o campanie electorală și numai dacă sunt rostite de vreun candidat acreditat cu șanse reale,” spunea avocatul, ținând să precizeze că acele amănunte nu făceau parte din obligațiile lui în acel proces. “Noi nu suntem în campanie electorală ci într-un proces penal, iar dumneata ești un inculpat cu șanse mari de a primi, nu un mandat de parlamentar, ci unul de vreo zece ani închisoare.” Așa că, inginerul navalist Ion Gheorghe (acum nimeni nu-i mai rostea numele într-un singur cuvânt), a renunțat să-și convingă judecătorii de nevinovăția sa, prilej pentru întreaga societate contemporană (politică, presă, organizații civile etc.) să aducă din nou în discuție maniera păguboasă de desemnare în fața destinului implacabil.

Din cornișa palatului justiției, umbrită aproape total de coroana arborelui atins de rugina toamnei, nu se mai distingueau decât mici fragmente multicolore. Era un fel de explozie cromatică, de parcă acest

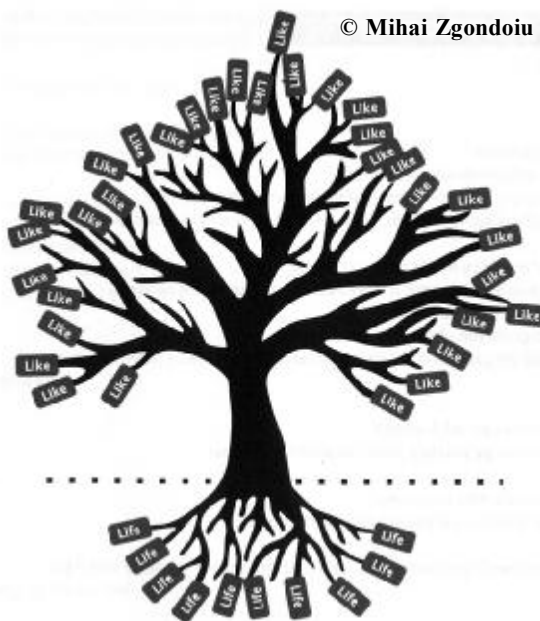
anotimp al îmbătrânirii voia să-și ia o revanșă față de sezoanele germinării, nașterii și desfășurării ciclurilor denumite, printr-un singur cuvânt, viață. De undeva, dintr-un ungher protejat al memoriei, auzi o voce îndepărtată, cu modulații oarecum cunoscute, întrebându-l, cu o naivă convingere, dacă mai visa în ciuda tuturor acelor circumstanțe ușor de denumit, la o adică, vicisitudini. A ezitat să dea vreun răspuns, mai ales că avocatul părăsise încăperea, în locul lui văzând-o aieva pe femeia cu paharul cu apă din sala de așteptare a secției de poliție, de pe vremea preliminarilor celui alt proces. “Sunteți din partea Federației Naționale?” s-a interesat în cele din urmă. ”Nu. Federația nu mai există.” ”Cum așa?” ”S-a desființat odată cu plecarea lui Pavel Militarul. De fapt n-a fost decât o trambulină pentru lansarea lui în

politică.” ”Și acum ce faceți?” ”V-am adus o veste din partea Consiliului de Administrație al Șantierului Naval.” ”M-au concediat?” ”Nu. S-a aprobat reconstruirea remorcherului *Cutezătorul*.” Completul de judecată revenea în sală după deliberare. Urma să se anunțe verdictul. ”Mă bucur, dar pentru mine e cam târziu, doamnă,” i-a zis, încercând a o lămuri că s-ar putea să primească o pedeapsă destul de severă. “Reconstruirea va fi a dumneavoastră,” l-a asigurat ea înainte să plece și înainte

ca Ion Gheorghe s-o întrebe care îi era numele și cum o va putea găsi când... și mai cu seamă înainte de a se da citire sentinței.

În final remorcherul *Cutezătorul* a fost reconstruit de o echipă condusă de inginerul Ion Gheorghe sprijinit necondiționat de președinta consiliului de administrație, femeia cu paharul cu apă.

(Sfârșit)

MESAJE DE DINCOLO...

ARA stătea nemișcată lângă geamul bucătăriei, uitându-se în lungul străzii, ascultând vocile șoptitoare. Afară era rece și bătea vântul. Frunzele îngălbenite de toamnă se chinuiau să se ridice de pe suprafața udă de ploaie a drumului și să scape de vânt. O singură dată îi auzise vocea de mamă rostind cu claritate absolută: „Acum chiar că a trecut timpul!”, întinse brațele să-i zâmbească, dar deodată surâsul dispăru brusc.

Inspiră adânc „Ce înseamnă nefericirea adevărată? Un dor neîntrerupt?”.

ARA rămase la fereastră privind strada pustie. Însă pe trotuar apăru cineva, își simți degetele reci ca de gheață, dar silueta se depărta până se pierdu în umbră.

Rămase în picioare privind fix pe geam, gândindu-se că frunzele de pe stradă formau poate un mesaj pe care nu-l înțelegea oricât de lung le-ar privi, încercă să găsească ceva obișnuit de spus. În cele din urmă rosti cu glas tare :

- Uneori mai stau de vorbă cu mama!

Înțepenise lângă geam, iar cerul se întuneca treptat, chiar se făcuse întuneric. Lămpile stradale luminau doar câteva pete rotunde de asfalt. Nu se mișca nimic în lumina felinarelor, dar ce se afla oare ascuns în întuneric?

Apoi sună telefonul. La al treilea apel ridică receptorul.

- Sunt Gemi.

ARA se holbă la receptor ca și cum fratele ei era de față.

- De ce nu răspunzi la telefon?

- Vorbesc cu mama.

- Dar mama, mama nu mai este.

ARA gemu și trânti telefonul.

Cu mintea golită își îndreptă privirea către întunericul de dincolo de fereastră, așteptând parcă să o vadă venind de acolo.

Telefonul sună din nou.

- Îmi pare rău Gemi, dar eu nu pot gândi ca tine.

Se vedea alergând de la școală cu ghiozdanul în spate și mama întâmpinând-o și strângând-o la pieptul ei. Amintirile erau atât de vii. Dar acum oare ce s-a întâmplat? Atâtea fapte de viață care nu mai erau de trebuință nimănui. Erau alte vremuri, suferea cumplit.

Telefonul sună pe neașteptate. După o mică ezitare ridică receptorul. Nu răspunse nimeni. I se păru că aude o respirație la celălalt capăt: „Oare e mama!” Rămase cu receptorul lipit de ureche, atât de aproape, atât de departe... Pentru o clipă o năpădi mirosul parfumului bine cunoscut al mamei, dar totul se pierdu și ARA avu impresia că era singură în Universul întreg și că ascultă liniștea neagră a spațiului cosmic. O povară întunecată, care îi apăsa pieptul. Știa că nu ar fi trebuit să vorbească cu ea nici chiar pe tăcute în mintea ei, dar asta îi astupa golul dureros. Nu mai exista timp nici energie pentru râs și vise. Se simțea schilodită de o teribilă singurătate.

Chiar dacă cerul vast de deasupra ei s-ar fi prăvălit nu trebuia să însemne nimic.

Nu mai vorbea cu nimeni rușinată parcă de propria-i durere. Nu poți să pleci nicăieri, durerea există peste tot, oricum, întinse mâna spre masă și aprinse o lumânare. Înainte să intre în pat o lăsă să ardă. O lumânare pentru mama.

În lumina pâlpâitoare a flăcării luă o hotărâre. Avea să lupte cu durerea. După câteva minute după ce lumânarea arsesse aproape toată, stinse lumina și se strecură în pat.

Ploaia torențială ce amenințase să cadă toată seara, se revărsă în cele din urmă pe pământ.

ARA stătu în întuneric și ascultă cum micile suvoaie încep să bolborosească și să coboare pe panta acoperișului.

Închise ochii și adormi. Nu auzi ploaia oprindu-se peste o jumătate de oră. Nu auzi nici pașii în întuneric, nu simți absolut nimic, nici mângâierea mamei.

Uitarea oferită de somn era adesea foarte tentantă și o făcuseră să doarmă mult mai mult decât ar fi fost cazul.

Flann O'Brien (Irlanda)

Mania P.S.-ului

Descopăr cu rușine și surprindere că, până acum, în toate e-mail-urile mele - se înțelege de la sine că multe dintre scrierile mele sunt extrem de valoroase - n-am făcut nici o referire la mania PS-ului. Unii sunt absolut incapabili să scrie un e-mail fără un PS și acest PS trebuie să fie prezent chiar dacă autorul nu are nimic de adăugat. Când PS-ul are, totuși, un înțeles anume, cusurul e că autorul îl folosește ca PS, în loc să-l includă în e-mail-ul propriu-zis.

Dragă Tom: Mulțumesc foarte mult pentru cărți. Au sosit intacte. Marți plec la Cork pentru două zile. Te sun când mă întorc. Salutare, Jack.

P.S. L-am văzut pe fratele tău duminică, la cursele de cai, dar n-am reușit să vorbesc cu el. J.

Acesta este un exemplu de inutilitate cu care probabil sunteți la fel de familiarizați ca și mine. Sau:

Dragă Tom: Cărțile au sosit intacte. Îți rămân recunoscător că mi le-ai trimis. Ți le înapoiez cât de curând. Salutare, Jack.

PS. Sper că ați scăpat cu toții de gripă. Duminică Bob se plângea că se simte rău. Azi se simte mai bine. J.

Observați, vă rog, că ridicolul adaos se încheie întotdeauna cu o inițială, spre autentificare. De parcă s-ar putea cineva îndoii de paternitatea e-mail-ului.

Persoanele de sex feminin folosesc deseori PS-ul ca pe o remarcă spirituală, sfioasă și fascinantă (întrucâtva).

Dragă Tom: De-abia aștept să mergem la club marți seara. Betty.

PS. Mulțumesc că te-ai făcut că nu mă vezi ieri, pe stradă.- B.

Și totuși, uneori PS-ul poate avea o funcție legitimă, dincolo de impertinența de ordin literar. Deunăzi un funcționar de stat a primit de la superiorii lui un e-mail care suna cam așa:

Stimate domnule Brown: În urma prezentării decontului deplasării efectuate de dvs. în interes de serviciu, s-a constatat cheltuirea sumei de 170 de lire sterline prin închirierea unui taxi între orașele Ballymick și Ballypat. Distanța dintre aceste două localități, în linie dreaptă, este de 5 kilometri. Solicităm, prin urmare, o explicație neîntârziată a cheltuielii respective.

Funcționarul a dat următoarea replică:

Drept răspuns la e-mail-ul dvs., doresc să vă informez că localitățile Ballymick și Ballypat sunt despărțite de un râu adânc și nenavigabil iar cei care doresc să-l traverseze trebuie să meargă 30 de kilometri de-a lungul lui până la singurul pod pe care se poate trece dintr-o parte într-alta. Cu stimă, Sean Pinion.

PS. Eu nu sunt pasăre ca să acopăr distanța în linie dreaptă.

Dacă aș fi tentat de astfel de adaosuri, aș inventa un enigmatic ornament literar care să poarte numele de AS (ante-scriptum).

AS. Cum rămâne cu alea 50 de lire pe care ți le-am împrumutat luna trecută? - J.

Dragă Tom: Cărțile pe care mi le-ai trimis cu atâta promptitudine nu au aprobarea Comitetului Cenzorilor, deci nu le pot studia. Salutare, Jack. ◆

Traducere de
PETRU IAMANDI

Foto: I.V. Anghel

Citește-mă, Românie! (II)

O altă conjunctură de factori care au contribuit la apariția unor volume grupate în colecția **Patrimoniului Cultural** îl constituie în primul rând acel factor care a inițiat această colecție. Este vorba de prof. dr. Ioan Opreș care în calitatea de conducător de doctorate a propus editurii Oscar Print publicarea tezelor de doctorat care tratează „Patrimoniul cultural”. O contribuție remarcabilă evident aparține și autorilor care au ales subiecte de importanță națională cu accent pe conservare și restaurare unde a fost cazul. Un numitor comun al acestor volume din colecție îl constituie prefața redactată de prof. dr. Ioan Opreș.

- *Șcheii Brașovului în timpul regimului habsburgic (1691-1867).*

Acest volum inaugurează colecția **Patrimoniul cultural**, la editura Oscar Print. În prefața lucrării prof. dr. Ioan Opreș consemnează valoarea documentară a lucrării scrise de Ioan-George Andron: „*Lucrarea constituie un model al genului, adunând mulțimea informațiilor documentare care - reunite și (re)interpretate - repun Șcheii Brașovului într-un alt plan în contextul relațiilor economice și sociale.*” Cadrul istoric, ocupațiile șcheienilor, instituțiile precum biserica, școala, constituie capitole bine dezvoltate. Sunt consemnate și revendicările șcheienilor față de Magistratul orașului Brașov, care constituie o contribuție originală prin analiza demersului revendicativ.¹

- *Locuri, zidiri și odoare. Concepțiile cu privire la conservarea patrimoniului cultural în România. (Privire istorică și antropologică).*

Autoarea acestui volum este Rodica Antonescu care prin cunoașterea aprofundată a concepțiilor privind conservarea patrimoniului cultural în România vine, după părerea prof. dr. Ioan Opreș, să servească unei largi clase de utilizatori din sistemul educațional, din sectorul cultural și al instituțiilor religioase, dar și pentru administratori, juriști sau colecționari.²

- *Elitele și Arhitectura Rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX).* Autorul Narcis Dorin Ion face parte din generația istoricilor născuți în anii 70. Având o vastă cultură istorică, dar și o experiență profesională ca universitar, editor, cercetător și muzeograf, este remarcat ca utilizatorul unor moderne metode științifice de cercetare a izvoarelor istorice. Lucrarea prefațată de prof. dr. Ioan Opreș consemnează în prefață: „*Lucrarea analizează cele mai reprezentative monumente de arhitectură proiectate, edificate, decorate și mobilate de arhitecți, artiști, decoratori - străini în bună măsură, dar și români - care au răspuns cererii comanditarilor.*”³

Merită a fi consemnate aceste obiective analizate în lucrare precum:

Palatul Ghica -
Mavrocordat din Căciulați
Palatul Cantacuzino -
Ghica din Deleni
Palatul Știrbei din Buftea
Conacul Callimachi din
Stâncești

Conacul Brătianu de la Florica
Conacul Rosetti - Roznovanu din Stâncea
Conacul Văcărescu - Callimachi din Mănești

Sunt puși în valoare atât arhitecții cât și artiștii și decoratorii care au lucrat în Țările Române în perioada respectivă. Autorul trage următoarea concluzie la finele acestui remarcabil studiu: „*Toate clădirile analizate în această lucrare stau mărturie pentru bunul gust, educația aleasă, stilul și rafinamentul aristocrației române de la cumpăna celor două veacuri.*”⁴

- *Istoria mișcării filatelice în România*⁵

- *Icoane și iconari din Țara Făgărașului.*⁶

- *Frontierele necunoscutului. De la vest spre est prin Țările Române: impresii de călătorie (secolul XIX).*

Lucrarea coordonată de Irina Gavrilă conține o grupare de studii a 7 cercetători de la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” la care se adaugă Adrian-Silvian Ionescu de la Institutul de Arte „G. Oprescu” și Constatin Ardeleanu de la „Universitatea Dunărea de Jos” din Galați. Temele abordate se referă la: Arhitectura și urbanismul din România; Bucureștiul - oraș al contrastelor; Însemnări de călătorie; Navigația prin gurile Dunării în relatări de călătorii străini; Percepții ale călătorilor străini despre spațiul românesc, etc. Demn de remarcat sunt

litografiile
reproduse în volum
care ilustrează
convingător temele

abordate.⁷

- *Putna lor.*

În anul Mănăstire Putna colocviu „Ștefan cel Mare. Atlet al credinței creștine”, manifestare prilejuită de împlinirea a 500 de ani de la moartea celui mai important domn al Moldovei. Un an mai târziu la 2 ianuarie 2005 a luat naștere *Centrul de Cercetare și Documentare Ștefan cel Mare* care publică și *Analele Putnei*. Pentru a ușura accesul cercetătorilor la prețioasele surse de informare, au fost transpuse pe suport

Ctitorii ei și lumea

2004 la Sfânta s-a organizat un cel Mare. Atlet al credinței creștine”, manifestare prilejuită de împlinirea a 500 de ani de la moartea celui mai important domn al Moldovei. Un an mai târziu la 2 ianuarie 2005 a luat naștere *Centrul de Cercetare și Documentare Ștefan cel Mare* care publică și *Analele Putnei*. Pentru a ușura accesul cercetătorilor la prețioasele surse de informare, au fost transpuse pe suport

Patrimoniul Cultural

Editura Oscar Print
București, 2011

digital arhiva istorică a Putnei. „Lucrarea de față s-a dorit a fi un modest omagiu închinat celor care, de mai bine de 7 ani, țin să ne aducă aminte că rezultatele muncii noastre sunt importante, că nu se pierd... Au fost reunite în final 15 texte dintre care 4 sunt consacrate istoriei și odoarelor Mănăstirii Putna, alte 5 domniei lui Ștefan cel

Mare și succesorilor săi - iar ultimele 6 abordează diferite subiecte ale istoriei Moldovei. Este o mare varietate de abordări și metode utilizate de la genealogie și prosopografie la istoria socială, de la istoria politică, la istoria puterii”⁸

Dintre cei 14 autori consemnăm pe următorii: Dumitru Nastase, Petronel Zahariuc, Gh. Lazăr, Maria Magdalena Szekely, Lucian-Valeriu Lefter, Ștefan S. Gorovei, Silviu Andrieș-Tabac, Mihai- Bogdan Atanasiu, etc.

- *Învățătorul Copiilor. Carte de citire în clasele primare de ambe sexe cu litere și slove cuprinzând învățături morale și instructive. De institutorii: C. Grigorescu, Ion Creangă și V. Răceanu.*

Lucrarea este o ediție anastatică după ediția a VII-a din 1883 editată la Iași. Prima ediție a fost aprobată prin decret domnesc și publicată în data de 1 februarie 1876.⁹

Este o carte enciclopedică care tratează și oferă explicații referitoare la : animale, diverse obiecte, personaje istorice, subiecte religioase, probleme financiare, administrația puterii judecătorești, anatomie, termeni filozofici, monumente, etc. Cartea cu siguranță a avut un impact puternic în rândul elevilor în condițiile în care în anul 1876 nu exista încă un dicționar enciclopedic român.

După cum se vede există un fond de carte care poate constitui un îndemn spre a fi citite în primul rând datorită abundenței de informații de ultimă oră oferite de specialiști din domeniul istoriei și artei naționale.

Este și meritul editurii Oscar Print care cu toate riscurile asumate a editat aceste cărți care au valoarea lor științifică.

Note:

¹. *Scheii Brașovului în timpul regimului habsburgic (1691-1867)*, Ioan-George Andron, Ed. Oscar Print, București, 2010, pag. 1.

². *Locuri, zidiri și odoare*, Rodica Antonescu, Ed. Oscar Print, București, 2010, pag. 11.

³. *Elitele și Arhitectura Rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX)*, Narcis Dorin Ion, Ed. Oscar Print, București, 2011.

⁴. Ibidem, pag. 453.

⁵. *Istoria mișcării filatelice în România.*

⁶. *Icoane și iconari din Țara Făgărașului.*

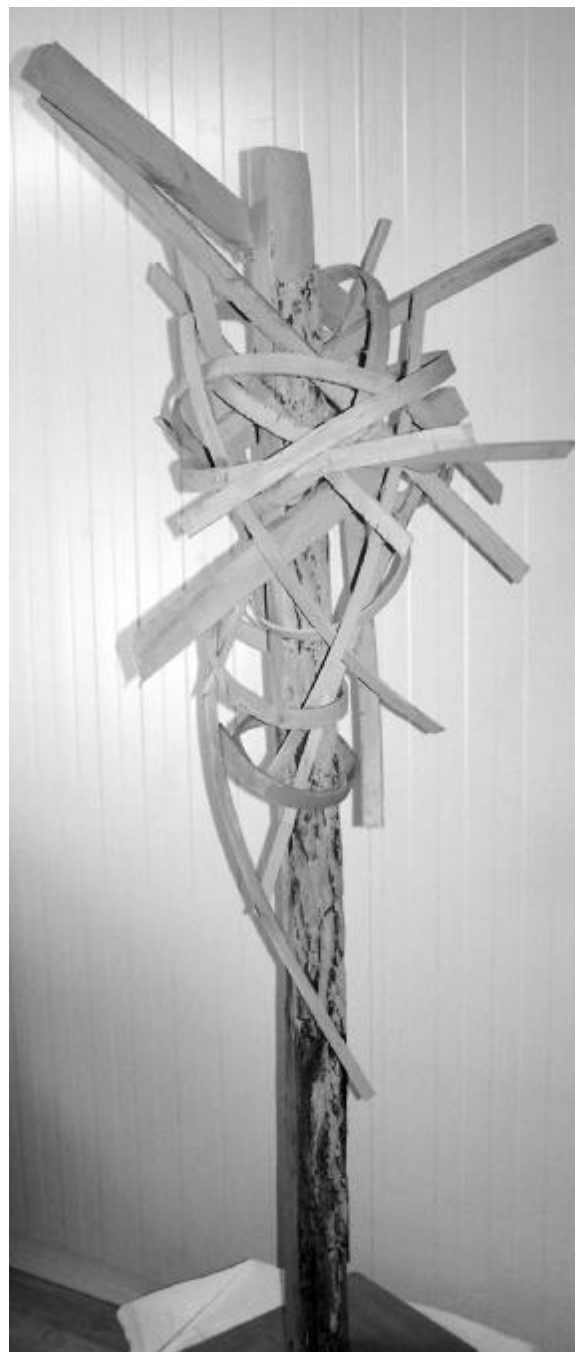
⁷. *Frontierele Necunoscutului*, coordonator Irina Gavrilă, Ed. Oscar Print, București, 2011, pag. 7.

⁸. *Putna. Ctitorii ei și lumea lor*, Ed. Oscar Print, București, 2011, pag. 7-9.

⁹. *Învățătorul copiilor*, C. Grigorescu, Ion Creangă, V.Răceanu, Tipografia Națională, Iași, 1883. Ediția anastatică a apărut la Ed. Oscar Print, București, 2011.

Neliniști autumnale

de Rodica Gherghinoiu

Suflet
căt-re suflet!

**Laureații
Festivalului
Național de Poezie
Costache Conachi,
Tecuci 2012**

**Marele Premiu și
Premiul Cezar Ivănescu al
revistei Dacia literară: Vlad
Sibechi – Suceava;**

**Premiul I: Adrian
Agheorghesei – Iași;**

**Premiul al II-lea: Adrian
Gheorghe Matus – Satu Mare (și
premiile Mihai Ursachi și
Constant Tonegaru, al revistei
Poezia, respectiv Dunărea de
Jos);**

**Premiul al II-lea: Mădălina
Ionela Grosu – Suceava;**

**Premiul al III-lea: Miruna
Ștefana Belea – Dâmbovița;**

**Mențiuni: Nicoleta Onofrei –
Galați; Mihai Gheorghe – Tg.Jiu
(și distincția Centrului Cultural
Dunărea de Jos Galați și al
Atelierelor de scriere creativă
The Godfathers of Oblio) și Ana
Mihaela Nuțu – Chișinău (și
premiul Ioanid Romanescu al
revistei Convorbiri literare).**

**Membrii juriului: Lucian
Vasiliu (poet, redactor șef al
revistei „Dacia Literară”,
președinte al juriului); Dan
Cristea (critic literar, redactor șef
al revistei „Luceafărul”), Gabriel
Chifu (poet, director executiv al
revistei „România Literară”),
a.g.secară (scriitor, secretar de
redacție al revistei „Dunărea de
Jos”), Dionisie Duma (poet,
președintele Cenaclului
„Calistrat Hogaș” al Casei de
Cultură Tecuci).**

D.O.

Caragiale în era digitală

**urmarea de la pagina 5*

seculară cu privire la apartenența la un curent sau altul, ambele depășite la momentul când Caragiale și Eminescu se afirmau ca spirite emblematice ale „direcției noi”, așa cum o gândise și-n susținerea cu consecvență criticul Junimii, Titu Maiorescu. Cât de modern a fost Caragiale o întrebare cu răspuns ambiguu. Cât de capabili suntem noi, cei născuți și obligați de destin să trăim sub cupola modernității, să-i aplicăm dramaturgului Caragiale o grilă valorizantă care să-i perpetueze o receptare vie și favorabilă e o altă chestiune.

După încercări repetate, evident că și eșuate, de contestare a modernității generice, ce debutează odată cu secolul Luminilor, exegeții contemporani sunt tot mai tentați să considere postmodernismul o aventură conceptuală fără urmări prea mari în sfera ideologiei literare și nu numai. În consecință un Caragiale al postmodernității e un nonsens, cu atât mai mult cu cât modernitatea nu și-a consumat încă resursele, acelea care țin de substanța culturii și nu de aparențele insignifiante ale culturii de masă. La vremea lui Caragiale telegraful și automobilul (încă trăsuroomobil) erau în avangarda modernității, astăzi radioul pare desuet, căci i-a luat locul televiziunea digitală, iar automobilul e concurat de avion sau rachetă. Telegraful și telefonul par a-și trăi agonia căci internetul cu site-urile lui de socializare le concurează extrem de agresiv. Cum rezistă Caragiale la acest asalt tehnologic, cu efecte vizibile în planul mentalităților și comportamentelor estetice e o întrebare ce merită pusă. Evident că receptarea sa cunoaște un regres cantitativ, iar încercările de contemporaneizare, în genul „dac-ar trăi Caragiale”, sunt nu doar desuete, ci de-a dreptul hilare. La nivelul culturii de masă Caragiale își trăiește agonia, tot mai puțini dintre adepții societății de consum putând să-l includă printre achizițiile culturale minimale. La nivelul culturii înalte, dramaturgul emblematic al literaturii noastre rămâne o provocare dintre cele mai incitante. Faptul că televiziunile comerciale îl ocolesc sau că site-urile de socializare nu-l au printre repere e benefic până la urmă, căci orice vulgarizare consumistă îl afectează ca reper estetic și-l transformă într-o marfă. Societatea de consum n-are nevoie de Caragiale, dar nici Caragiale nu are nevoie de ea. Cu cât sunt mai puțini cei care poposesc pe textele sale, citindu-le sau recitindu-le, cu atât mai mult acesta câștigă în planul valorizării înalte, una care transgresează aparența de modernitate. Cine-i găsește un loc lângă Aristofan sau Molière valorează mai mult decât cohortele de consumatori, dispuși, eventual să-l îngăduie lângă fast food sau un șlagăr efemer!

DULCETURI ȘI OTRĂVURI

sau

Anul
I.L. Caragiale

D'ALE CARAGIALELUI

Piesă-evocare de Victor Cilincă

După diferite mărturisiri scrise și vorbite ale lui Ion Luca Caragiale și ale altora despre nenea Iancu.

- Text distins cu Premiul III la Concursul național de dramaturgie-comedie al Festivalului de comedie „Fani Tardini”, 2012.

NOTĂ asupra textului scris: Textul cules bold reprezintă citate exacte ale unor autori atribuite lui Caragiale, ori extrase din scrisorile și actele scrise și semnate de dramaturg.

PERSONAJE (în ordinea intrării în scenă):

JEAN GEORGES POPESCO (ION GHEORGHE POPESCU) – student la Drept

FRAULEIN GOETHE - o ospătăriță nemțoaică tânără

HERR DIREKTOR - fost director al Teatrului Național București; acum rentier, la 60 de ani, moștenitor al Mumuloaiei, meloman

CELLA - pianistă, 25 ani

MATEI – fiul recunoscut al lui Herr Direktor dintr-o relație neoficializată, 27 ani

BARBU - avocat, scriitor, cam la 54 ani, tatăl Cellei

HERR DOKTOR – bun filolog român din Leipzig, la vreo 29 ani

DIDINA (adică Alexandrina), soția lui Herr Direktor

FIGURAȚIE: doi hamali, un ospătar, Spionul posibil, Mina, Wanda, o florăreasă, doi gălățeni cu mesaj, trecători în parc (toată figurația poate fi jucată de doar două persoane, cu bărbi, haine diferite etc.)

ACTUL ÎNTÂI

Fraulein Goethe, Herr Direktor

Acțiunea actului întâi se petrece la Berlin, la masa de pe terasa unui restaurant modest, dar curat, „Nietzold”, cu terasa puțin mai ridicată față de rampa scenei. O ușă centrală cu doar unul dintre canaturi deschis în lături. Trei mese sunt „la stradă”. O oglindă mare cât un stat de om, sprijinită chiar lângă intrarea în restaurant, în care se vor compara personajele. Afișe de reclamă la bere și la spectacole de operete sunt lipite pe geamurile mari și destul de opace, de pe peretele restaurantului, paralel cu rampa scenei. De după geamurile mate vom vedea pe parcurs, proiectate ca într-un teatru de umbre, scene mimate care susțin câte un monolog al lui Caragiale.

Fredonând o arie, *fraulein* Goethe, o ospătăriță nemțoaică tânără, iese pe ușă și vine la rampă, ca să scuture o cârpă. Cu cârpa, șterge apoi cu totul superficial cele trei mese acoperite cu fețe de masă în carouri albastru cu alb. Iese din scenă. Se aude o muzică de fanfară **TRECÂND**. De după geamuri, se văd umbre în mișcare - ospătari, poate clienți...

VOCEA LUI HERR DIREKTOR (care răspunde la un murmur de voci nedeslușit; el are voce învăluitoare, de dascăl în biserică, ușor tocită de fumul de tutun): *Guten tag, danke shon! Danke, herr Smidth!* (mai încet, cu alt glas) 'R-ai al dracu' cu docarul ăla al tău cu tot, că nu mai poate dormi omu' dimineața!... Eih, *guten tag, Frau Mathilde, guten, guten tag!* (încet) Fosta-i lele cât

Scena 1

ai fost! Cândva, ce mi-ar fi plăcut să ne conversăm numai noi doi! *Ja, guten tag, madam!*

Intră, în sfârșit, în scenă „Herr Direktor” - Ion Luca Caragiale, cu un mers obosit, nesigur. Când se apropie, privește în jur, spre posibilia privitori de după ferestre, spre posibilia privitori din sala de spectacol, își ia seama și ia un mers vioi, țanțoș, voit tineresc.

HERR DIREKTOR (tare, vorbind publicului): Nu sunt eu neapărat superstițios, dar constat că, de îndată ce am un *rendez vous* cu o pisică neagră, am totdeauna un ghinion colosal. Parol! E o pisică mare, ditai mârțanul - am mare ghinion; e vreo pisicuță sfințoasă, încă slabă - am și eu un ghinion mai mic. Ocolesc strade întregi, dacă-i vorba să nu provoc soarta și așa potrivnică-mi ani peste ani! Da astăzi... astăzi... ce să vezi? Mi-am făcut și cruce. Cu amândouă mâinile! Ei, ajung eu acu' la capătul lui Hohenzollerndamm, văd o față mică, neagră, cu coada uite-așa, sus. Dau s-o ocolesc larg, văz că se eschivează ea prima; fac sfânga, ea face dreapta; mă întorc, se întoarce și ea... Parcă... chitea c-o să-i schimb eu norocul, c-oi să-i port adică mare-mare ghinion și ce și-o fi zis dumneaei? Ia să mă ocolească, ea, pisicuță mică, negricioasă pe mine, om mare cu redingotă neagră... Ce mai, dară: au ajuns și pisicile cele negre să mă ocolească! Ori mi se pare - că eu, se știe, **văz enorm și simț monstruos!**

Scena 2

Herr Direktor, Jean Popescu

Herr Direktor se fâțâie, nehotărât unde să se așeze. A găsit în sfârșit, din ochi, masa potrivită, dar chiar acum intră în trombă Popescu, care se așază exact la acea masă, spre mica furie a lui Herr Direktor. Jean își trânteste melonul pe masă și întinde picioarele, bătând cu o furculiță într-un pahar. Caragiale se așază și el la prima masă, apoi vine la una mai apropiată.

HERR DIREKTOR: *Guten tag! Āăă... Bonjour, bonjour, cher monsieur. Vous n'est pas d'ici, n'est ce pas?*

JEAN: *Mais oui, vous êtes un sorcier?*

HERR DIREKTOR: *Vous viens de Boulgarie, comme ça?*

JEAN: *Pres de Boulgarie... Je suis... pardon, roumain...*

HERR DIREKTOR: Ha, auzi! Ceva îmi spunea mie că ăști de-al meu! Păi de ce nu vorbești, *mon cher*, românește? Și eu sunt român, dar de-aceia, din Berlinul ăst al nostru, de ani buni...

JEAN (tușește): Tata zice... că-i mai sănătos să nu te dai român în străinătate.

HERR DIREKTOR: Ba găsesc că-i mai cu moț să te dai străin mai degrabă în România, unde străinii sunt bine văzuți, da' rău priviți, pe când aice, unde mai rar ai plăcerea... Dacă n-ar fi studenții, să mă mai viziteze, sau pretini din țară, care mai viu cu familiile și-i găzduiesc cu plăcere, nici n-aș ști cum mai merge dumneaei, politica...

JEAN: Aha, sunteți profesor aice... **(se ridică, cu respect bățos)** Eu mi-s studinte, dară numai de probă, la Drept. Dar prin Berlin trec pe partea cealaltă a stradei atunce când aud românește, ca să nu mă expun la cine știe ce reuțăți, că io-s deja pățit... Ori îți cere bani, ori înjură, ori

râd prea din cale-afară, de parc-ar fi apropiat de strade, ori te fură...

HERR DIREKTOR: Mofturi! Nu poți scăpa, frate, de ceea ce ești! Mai bine să te fure unu' de-al tău, decât unu' de-al lor! Așa vorbește un student, cu așa puțin entuziasm?

JEAN: Păi, s-a dus vremea ligilor culturale care visau din Paris ori Berlin, cu berea rece-n față, la unirea românilor! Acum, muntenii s-au unit cu moldovenii, am luat și Dobrogea, înse, așe aproape unii de alții, ne prea vedem betșugurile și nu ni le mai răbdăm! Despărțiți de granița Milcovului, ne mistuiam de dor... sau așa cred eu că era pe-atunce... Acum ne îngreșează unul, ne supără altul...

HERR DIREKTOR: Păi atunce, hai să ne unim și noi un pic! Uite, fac cinste c-un rând.

JEAN: Nu se cade, *monsieur professeur!* Ne întâlnim cândva la vreun examen - eu, învățăcel,

dumneata, dascăl - și mi-i scoate cu vârf și îndesat hatârul. Eu zic să șadă fiecare la masa sa.

HERR DIREKTOR: Ce păgân! Cum te cheamă, *monsieur*? Măcar am câștigul de-a ști cu cine-am onoarea?

JEAN (se ridică, dar nu complet, de pe scaun, ia melonul și îl așază pe creștet doar pentru a-l ridica, apoi se așază, cu melonul pe cap): Popescu.

HERR DIREKTOR: Cum așa?! Chiar Popescu, sau zici așa, ca să te pierzi în Popești și Ionești de care, pardon, îi plină lumea?

JEAN: Parol! Chiar Jean Georges Popescu, din Ploiești.

HERR DIREKTOR: Păi și eu mi-s ploieștean! Simț ș-acum gustul virșinelor alea turcești, de când eram copil și săream gardul vecinului... Știi, din grădina aia mare, cu bălării, lângă casa lui Hagi Ilie lumânărarul - e oale și ulcele cam demult, săracu'... Țin minte bine salcâmi, mirosul de liliac, vița de vie, prunii și perii, câinii purecoși cu praf pe ei, grădina de vară Lipănescu, unde se dădeau reprezentațiuni teatrale pe cinste...

JEAN: Ei, la Ploiești nu-i chiar ca la Berlin. Aici trebuie să vă fie bine, dacă ziceți că ați plecat de mult din țeară...

HERR DIREKTOR: Nu zic că-i rău... Ce frumoasă-i lumea asta cea mare! M-am preumblat eu prin Europa, prin partea ei civilizată, deh? M-am preumblat bre, *merci, grazie, thank you, danke!*... (Se ridică, se plimbă gânditor, se uită în oglindă și discută mai puțin cu Popescu decât cu el însuși - un alt actor care stă în ramă și la un moment dat nu mai repetă gesturile, cască etc.) Am fost, domnul meu, și pe la alergări de automobile cu drag colorate, lăcuite de străluciau ca giuvaerurile, și pe la curse de cai mari, m-am uitat (e dreptu, nu s-au și văzut...) nu la una, ci la două comete epocale care nu searată și pe la București, m-am delectat privind urcând baloanele cele cu aer cald, precum odată ca niciodată bășicile lui Vodă Bibescu... Omul modern bea bere, dă cu bățul, cade în șanț de beat, moare din invidie dar uite, mai și zboară mai sus ca paserea! Și chiar m-am îngrozit, dragă, atunci când s-a prăbușit un echipaj american cu balon cu tot. M-am delectat p-aci cu temperaturi blânde, fără furtune de praf cu pureci sau zăduf excesif, cu peisaje curate, spălate, cu palate și strade luminate! Și, în primul rând, în toți aniiăștia de răsplată am fost, domnule, la mari concerte!... La muzee nu prea m-am înghesuit

eu, că-s multe rame și cam puține opere, mai bine cumpăr și țin acasă pe perete vreun tablou bun relativ la preț... Deci, n-am văzut expoziții, da' ce terase, ce berării! Iar înapoi la București... m-aș întoarce doar ca să... Oare de ce? Na, ca să susțin votul universal, să se dea adică voe la vot femeilor, țăranilor și calfelor. Dar asta va fi la Sfântu-Așteaptă, n-apucăm noi democrație! (Se înclină spre sală, scoțând pălăria și salutând un trecător nevăzut.) Na, că a trebuit să viu tocmai aci la Berlin ca să fiu și eu tratat în respect! *Herr Schultze*, florarul de pe strada mea (îl imită pe florarul pitic), îmi spune acu' „*Herr Direktor*”, băcanul din colț (imită un băcan mătăhălos) – „*Herr Direktor*”, creditorul *Schmidth* (se învârte, ușor aplecat, împingând cu degetul pince-nez-ul mai sus pe nas și „măsurând” de zor „un client”), cu toate că nu i-am onorat toată nota, nu mă mai scoate din „*Herr Direktor*” - și-o să-mi zică „*Exceletă*” de-ndată ce-i achit totul tot!

JEAN: Adică nu sînteți profesor, ci director de ceva...

HERR DIREKTOR (îl ignoră): Merita dară să viu tocma' într-o țară cu strade așa drepte, unde nu se scuipe tutun de mestecat pă jos și nu strigă-n zori oltenii „*Iaurgiuuu!*”, să te scoale și din morți, unde îți zâmbește dacă-i zâmbești... (se îndreaptă spre mese) Chiar dacă limba asta nemțească e cam pe dos... de ne-o știe doar Alexandrina, săraca nevastă-mea, și-mi scrie și mie când îi poruncesc eu cu glas mieros... Ea are un cap complet pentru limbi streine, ceva de speriat, nu ca mine! Dar ce limbă de pedeapsă e asta nemțească! O limbă păsărească și absurdă, în care soarele e de genul feminin și luna masculină! Na, c-am ajuns să vorbesc acu' și singur, din cauza nemțilorăștia de nu pricep, auzi, neam românește! Limba ta rămâne limba în care înjuri, nu aia în care lingusești! Degeaba am locuit eu numai în cartiere aristocratice, în *Schöneberg* și *Willmesdorf*, dacă nimeni nu mă invită acolo acasă! (Se uită în sală și dă din cap, întristat.) Când ești într-un mare oraș în care nimene nu-ți vorbește limba, nu-ți rămâne decât să vorbești de unul singur, ca nebunii! (tonic) Dar ce climă blândă am aice! Și ce doftori! Și... moftangii lor sunt mai dramatici decât ai noștri, d-asta ei au teatru și noi, nu! Ei, banii să ne ajungă! Și zilele!

JEAN (nu mai așteaptă, jenat de debitul verbal mare al interlocutorului): *Bonjour, bonjour, monsieur!* Mă duc să merg, pardon să mo scuzați, îmi amintii de-o întâlnire grqabnică...

HERR DIREKTOR (nu-l mai bagă în seamă): Cum poștești, tinere domn. (Jean aproape a ieșit,

Herr Direktor îi vorbește fără să se întoarcă spre el) Mă recomand: Caragiale. Ion, Luca...

Jean rămâne ca paralizat, pe jumătate întors. După minute bune, cu greu, se rupe și iese, neștiind cum să reacționeze. Caragiale se așează pe primul scaun de la prima masă, controlează atent fața de masă, scrumiera și, nemulțumit, se mută la cea din mijloc, tot întinzând gâtul ca să fie băgat în seamă din restaurant.

HERR DIREKTOR (scoate un șervet mare din buzunar și se șterge atent): Niciodată nu ești îndestul de precaut cu igiena! Nici chiar la Berlin... **(strigă)**

Fraulein! Fraulein Goethe! Hei, Wollen Sie bitte die Polizei rufen! Se aude, madam? Hei! Ei! Ho!

Intră din nou, încă năuc, Jean Popescu

JEAN: Domnule, știți ceva? Eu am fost Cetățeanul turmentat!

HERR DIREKTOR: Domnule, sper că nu mai bei... Ei, glumeam, hai noroc, nu în fiecare zi ai partesă-ți vezi personajul viu! **(Îl pofteste să se așeze și insul se aproprie cu sfială, rămânând însă în picioare.)** Ei, hai, *mon cher*, că azi nu mânânc oameni. Și înțeleg că eu mi-s, cum s-ar zice, tatăl dumitale...

JEAN: Păi... dumneata?... Cum așa?

HERR DIREKTOR: Păi, n-am făcut chiar eu, cu cerneală pe hârtie, Cetățeanul turmentat? Eu l-am născut! În cap...

JEAN: A, da. Vă ziceam că am jucat „Scrisoarea perdută”...

HERR DIREKTOR (îngrijorat): Ei, nu mai spune! Ce teatru a mai îndrăznit iar să joace cine știe cum fără îngăduința autorului?! **(încet)** Îi dau în judecată!

JEAN: Nu un teatru propriu-zis, domnu' Caragiale, ci o trupă școlară. Profesorul nostru de Francesă ne-a dat să învățăm finalul „Scrisorii”, pentru serbareade absolvire... Știți, eu am făcut chiar patru clase, la Oltenița... Dar de ploieștean, mi-s ploieștean în regulă!

HERR DIREKTOR: Toată stima pentru un republican cinstit și pe deapra, neturmentat. Și zici că urmezi aci Dreptul?

JEAN: Fac puțin Dreptul, puțin Inginerie de poduri, puțin ce mai prind...

HERR DIREKTOR: Păi, la ce bun? Câte poduri sunt în România?

JEAN: Păi, am speranță că s-or mai strica podurile de prin țări mai pricopsite, și-or angaja inginerii noștri măcar ca maiștri ori drept calfe bine plătite...

HERR DIREKTOR: Eu zic mai bine să termini Dreptul, că la noi vor fi veșnic procese, hoții, violențe, păcăleli! Dar ia spune, drăguță, nu-l știi pe unu', Matei, care a urmat și el Dreptul aici? Cât l-a urmat...

JEAN: Matei? Știu un Mateiu...

HERR DIREKTOR: Așa, așa...

JEAN: Un orfan de familie bună...

HERR DIREKTOR: Orfan? Cum așa, orfan, cu părinții în viață?!

JEAN: Adică, n-are tată. În rest, cred că e conteceva, cu un nume grecesc sau franțuzesc, nu mai știu...

**H E R R
DIREKTOR:** Ascultă-mă bine, domnule...

JEAN: Popescu. Jean Georges Popescu.

**H E R R
DIREKTOR:** Așa, domnule Ion Gheorghe Popescu: să nu faci copii și, dacă se poate, să nu faci băieți! Într-o

zi, tot or să spună și ei că n-au tată, chiar atunci când ai să le plătești, de unde ai, de unde n-ai, studiile pe care oricum le vor lepăda...

JEAN: Așa?...

HERR DIREKTOR: Acum, dacă nu te superi, lasă-mă nițel singur, să plâng în voe!

JEAN: Să...

HERR DIREKTOR: Să cuget, deci să exist și să mă îndoi! Am avut onoarea, domnule Popescu!

JEAN: Ba eu am avut onoarea... plăcerea...

HERR DIREKTOR: Și să nu cumva să bei ca personajul cu pricina... **(face o plecăciune: îl concediază)** Al matală, Caragiale!

Popescu iese nelămurit, cu spatele. Goethe intră în sfârșit, însă nu se aproprie imediat, și o pufnește răsul văzându-l pe mușteriu comic impacientat. Dar fata se reține, profesionist.

(va urma)

România literară

CENTENAR ION MINCU

(1852-1912)

Episodul al II-lea, de Radu Moțoc

„Bufetul” de la Șoseaua Kiseleff, chiar dacă nu urmează cronologic casei Lahovary, constituie o reluare a ideilor de la prima lucrare, prin acumularea unor noi idei și elemente ornamentale. Clădirea a fost proiectată în anul 1889, pentru un pavilion românesc,

destinat a fi o „cârciumă românească” la expoziția internațională de la Paris, unde din diferite motive nu a putut fi realizată. (Fig. 1)

Întreaga construcție este compusă din elemente tradiționale românești, de la casele țărănești și conacele boierești de deal, din zona Argeșului și Vâlcei. Există și o influență a arhitecturii de tip Hurez, care la rândul ei reprezintă o transpunere savantă a elementelor componente ale unei case țărănești.

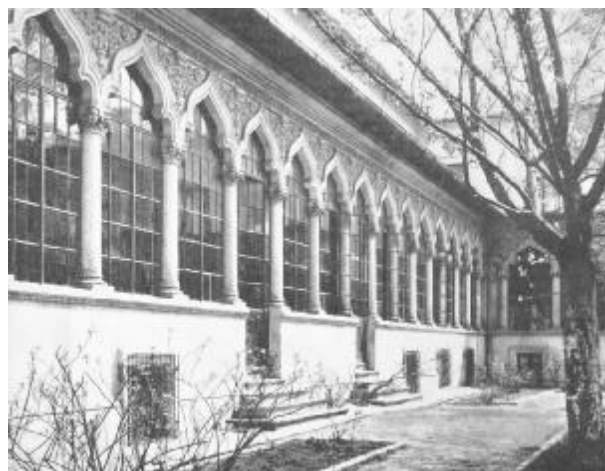
Scara principală desfășurată lateral spre foișor, te îndreaptă spre o „loggie”, o adevărată sală deschisă, care comunică cu sălile adiacente. Este remarcabilă proporția înaltelor arcade, care conferă demnitatea unei case domnești de tipul celor de la Mogoșoaia sau Potlogi. Se poate remarca virtuozitatea, cu care utilizează detaliul de relief, cromatic, lucrarea lemnului

și ornamentele ceramice aplicate pe zidărie, care pot constitui un creuzet foarte personal.

Stâlpul de lemn al cerdacului românesc e tratat având un pedestal și capitel, păstrând însă proporțiile și eleganța stilului românesc. Colonele de lemn nu susțin grinzi ca la prispa țărănească. Frizele ornamentale de teracotă smălțuită, în relief, în care sursa de inspirație ne duce spre faianțarii atelierului de la Robia, dar și spre decoratorii bisericilor din vremea lui Ștefan cel Mare, sau chiar a majolicei iberice⁷. Toată această superbă dantelă de forme armonios proporționate, se ridică pe un postament alb, masiv, cu o ușă boltită, ce semnalează o cramă, devenind în ansamblu o expresie a arhitecturii tradiționale românești.

Prin cele două clădiri: „Casa Lahovary” și „Bufetul” de la Șoseaua Kiseleff, Ion Mincu a creat premisele unor lucrări, care să dezvolte un nou stil, și să se impună ca o arhitectură națională românească.

Scoala centrală de fete din București, construită în anul 1890, este un simbol al arhitecturii „Mincu”, inimitabilă, pentru că este foarte personală. Se poate face o paralelă cu ansamblurile mănăstirești de la Hurezul din Oltenia, Antim și Văcărești din București. Planul de formă dreptunghiulară, este compusă din patru aripi cu parter și etaj fiecare, dispuse simetric în jurul unei curți interioare. La etaj este amenajat internatul, compus

din șase dormitoare, fiecare cu intrări și anexe independente. Curtea interioară este tratată ca o incintă mănăstirească, mărginită la parter de o suită de arcade trilobate în acoladă, sprijinite pe coloane de piatră. Ca și foișorul „Bufetului”, zidul de deasupra arcașelor este tapițat cu ornamente florale realizate din ceramică colorată. Pe fațada principală, brâul median construit din faianță policromă și lanțul continuu de arcuri sprijinite pe console de teracotă smălțuită verde de sub streșină, își au originea în plastica decorativă caracteristică arhitecturii feudale românești⁸. (Fig. 2)

Tema unei școli de fete a dat posibilitatea arhitectului, de a ieși din tipicul școlilor internat de tip cazarmă, intervenind, atât în rezolvarea funcțională, cât și în plan stilistic. El a căutat să dezvolte o arhitectură modernă, pe linia tradiției naționale, păstrând proporțiile monumentale. Mincu a adoptat o arhitectură, care trebuia să includă un mare număr de săli mari și spațioase, grupate pe circulații largi, gravitând în jurul elementelor centrale: amfiteatre, laboratoare.

El a transformat curtea interioară, utilizată anterior doar pentru iluminatul coridoarelor și recreații insalubre, într-o zonă activă de culoare și lumină, o grădină înconjurată cu arcade frumos desenate și ornate cu ceramică policromă. Amploarea spațiilor și decorarea interioarelor cât și compoziția ornamentelor de la fațadă, conferă acestei școli o viziune unitară deosebit de atractivă pentru elevi. Parterul cu cancelarii și clase sunt separate de dormitoare de la etaj printr-un brâu de inspirație românească. Ferestrele de la parter sunt deschise amplu pentru a ilumina clasele, în timp ce ferestrele de la etaj apar mai înguste și rare, creându-se un agreabil joc de contraste care sugerează un caracter intim al sălilor. Ornamentele de ceramică smălțuită în tonuri predominant albastre a brâului dintre etajele clădirii, medalioanele-emblemă ce punctează plinurile dintre ferestrele etajului, cornișele bogat profilate sunt elemente care conferă o notă de inspirație națională. Curtea interioară înconjurată de arcade, are o valoare incontestabilă datorită virtuozității desenului și a paletii de culori care este pusă în slujba ideii de vioiciune și prosperitate tinerească⁹.

Această lucrare, prin multiplele ei abordări este considerată de specialiști, capodopera arhitectului Ion Mincu.

Casele Monteoru și Vernescu

Două reședințe de lux, aflate pe Calea Victoriei, la mică distanță una de alta, au fost construite în perioada anilor 1887 -1889, imediat după casa

Lahovary, dar într-o manieră cu totul opusă a acesteia. Abordarea stilului academic eclectic se poate explica prin faptul că cei doi comandanți, aparțineau unor familii bogate, care au dorit asemenea reședințe, care să-i reprezinte în societate. (Fig. 3)

La casa Monteoru se remarcă holul central pe trei nivele, scara fiind amplificată de amplasarea unei oglinzi, sufrageria cu lambriuri, deschisă, cu vedere spre grădină.

Casa Vernescu atrage atenția prin plafoanele în casete și chesoane, de forme și ornamente, pe cât de variate, pe atât de abundente în modelaje și culori. Impresionează scara a cărei spirală fastuoasă culminează în rotonda cu splendide arcade. „Predomină

culoarea caldă, cu străluciri discrete a stucaturilor, bronzului, ornamentelor aurite, lambriurilor și tapițeriilor care poartă amprenta unui îndrăgostit al pitorescului senzual, care încălzește și însuflețește întreaga operă a lui Mincu”¹⁰. Sunt două lucrări de virtuozitate, ale imaginației și al autenticului simț al compoziției, cu care Mincu va aborda fiecare din lucrările sale. (Fig.4) (Va urma)

Note:

⁷ Ibidem, p. 33.

⁸ Grigore Ionescu, op. cit. p. 552, 553.

⁹ Mihail Caffè, op. cit., p. 42.

¹⁰ Ibidem, p. 50.

PREOTUL PROFESOR VASILE GH. POPA LA CENTENARUL NAȘTERII

Pr. Eugen Drăgoi

Cât de minunat și de emoționant este atunci când avem prilejul să comemorăm un semen de-al nostru, care n-a trăit fără de folos în viața aceasta efemeră, ci a lăsat unul sau mai multe semne generoase ale existenței sale imanente! Este și cazul preotului profesor, prozator și renumit folclorist Vasile Gh. Popa, de la a cărui naștere se împlinesc, la 23 noiembrie 2012, o sută de ani, dar care încă este prea puțin cunoscut, deși ne-a lăsat o moștenire culturală de o uimitoare bogăție. Acestui „Creangă” tecucean îi închinăm medalioul comemorativ de față, cu sentimentul că la centenarul nașterii sale s-ar fi cuvenit mult mai mult decât câteva pagini de evocare și de recunoștință. Am beneficiat pentru acest exercițiu de admirație față de

întreaga-i operă și activitate de sprijinul constant și binevoitor al dlui dr. Vasile V. Popa (Guju), fiul preotului și profesorului V. Popa, care și-a împlinit cu asupra de măsură îndatorirea față de memoria tatălui său¹, străduindu-se să-i publice postum opera și să-i facă numele cunoscut, „răzbunând” astfel tratamentul inuman și marginalizarea la care părintele său a fost supus în perioada comunistă.

Vasile Gh. Popa s-a născut la 23 noiembrie 1912 în Mălureni, un cătun al comunei Nicorești, județul Galați, din familie de podgoreni, așezare descrisă astfel de cel ce a văzut lumina zilei în această localitate acum 100 de ani: „Un sătuc modest, alcătuit din câteva zeci de case, așezat pe malul stâng al Siretului, mal înalt și râpos, constituind o adevărată anomalie geografică”². Rămas orfan din fragedă vârstă³, împreună cu o soră mai mare, Mitrița, sunt crescuți de fratele tatălui lor, Ion Popa, zis și Fuică, în satul Fântâni,

care aparținea tot de comuna Nicorești. „*Condiția de orfan care a răzbit la lumina cărții datorită dărzeniei și minții fosforescente a rămas o permanență a existenței sale*”⁴.

Urmează școala primară „Filimon Damian” din Fântâni, dovedindu-se ascuțit la minte, cu o memorie extraordinară, calități care vor face din elevul Vasile Popa cel mai de frunte absolvent al școlii, „în vremea aceea vestită în întreaga comună Nicorești”⁵, unde

strălucea un vestit dascăl al școlii din Fântâni, institutorul Gheorghe Rău (1896-1984), căruia mai târziu, fostul elev îi dedică un întreg capitol special în volumele sale de amintiri⁶.

Lângă prezvitiera Eva... Anul 1938.

În toamna anului 1924 este admis la Seminarul „Sf. Apostol Andrei” din Galați. Peste ani va povesti cu lux de amănunte cum au decurs probele examinatoare și cum a reușit ca bursier⁷. Unchiul său îl avertizase serios: „*Dacă reușești cu bursă bine; dacă nu, acasă, înapoi la sapă, băiete, și la chitonag!*”⁸.

În vara anului 1932 a absolvit Seminarul „cu rezultate strălucite, dovedind în ultimii ani un adevărat talent literar și de orator”⁹. Legăturile cu seminarul au continuat însă și după absolvire, întrucât a lucrat câțiva ani (1932 - 1935) în această școală ca pedagog¹⁰.

În toamna anului 1932 este admis la Facultatea de Teologie din Cernăuți, iar după metoda vremii, urmează, în paralel și cursurile Facultății de Litere și Filozofie. Își încheie cursurile universitare în anul 1936¹¹. În 1937-1938 face Seminarul Pedagogic Universitar „pentru specialitatea principală religie și

specialitatea secundară *limba română*, absolvindu-l în vara anului 1938¹². Cu timpul, opțiunea pentru catedră devenind tot mai conturată, urmează Facultatea de Filologie la București (între anii 1955-1960), fără frecvență,

privește pe Vasile Popa, era pură fantezie, profesorul fiind prea lucid în legătură cu situația politică și cursul evenimentelor din țară. Și-a dus cu stoicism crucea suferinței pe „Golgota” de la Aiud, unde a dialogat cu Petre Țuțea, Vasile Voiculescu, Constantin Gane, Radu Gyr...¹³.

Al doilea din stânga, anul 1934, lângă colegi de facultate.

După condamnare și-a ispășit pedeapsa în Penitenciarele din Botoșani, Jilava și Aiud¹⁴. După eliberarea din închisoare (1964) lucrează ca pontator și contabil la GAS Șoldănești (Fălticeni)¹⁵. Abia în 1973 se întoarce la catedra sa de la Liceul „Nicu Gane”, însă numai ca suplinitor¹⁶. Preotul și profesorul Vasile Popa a trecut la cele veșnice în ziua de 18 iulie 1976, în București, fiind înmormântat în cimitirul Opișeni din Fălticeni.

Dat fiind statutul său de deținut politic, în timpul vieții n-a reușit să publice decât foarte puțin din vasta operă literară, memorialistică și folclorică pe care a scris-o. Grație fiului său devotat, medicul Vasile V. Popa din Galați au văzut lumina tiparului, după 1990 importante tomuri care ni-l prezintă pe preotul și profesorul Vasile Gh. Popa drept

susținând „cu succes”, examenele pentru ultimul an (anul V), în martie 1960.

În anul 1936 se căsătorește cu Eva (n. la 3 septembrie 1918, înrudită cu familia Lovineștilor), fiica preotului Vasile și a prezviterii Elvira Varganici din satul Târzia, județul Neamț, din această alianță matrimonială născându-se patru copii.

După hirotonire (1938), slujește ca preot la parohia Sarasău (Maramureș, lângă vestita localitate Săpânța), apoi la parohia Cișmănești din jud. Botoșani. În anul 1946 renunță la cariera preoțească și se angajează ca profesor la Liceul „Nicu Gane” din Fălticeni, predând religia și limba română, dar și istoria, filozofia și limba latină. În anul școlar 1947 - 1948 a fost directorul liceului, desfășurând o activitate meritorie. Ani de-a rândul va fi un autentic animator, întemeietor și conducător de cenacluri literare sau de formații de teatru.

Învinuit că împreună cu alți câțiva fălticeni ar fi urmărit răsturnarea guvernului totalitar comunist, înlocuindu-l cu o structură democratică profesorul este arestat, în 1960, acuzat de uneltiri contra statului, torturat vreme de peste 6 luni, judecat și condamnat la ani grei de temniță de către Tribunalul Militar din București. Evident că toată această acuzație, în ce-l

un literat complet și foarte talentat.

Cele mai importante volume din creația literară, folclorică și memorialistică ale lui V. Gh. Popa au fost publicate postum, între care: *Folclor din „Țara de Sus”*, Editura Minerva, București, 1983; *Din copilărie*, vol. I (Centrul Cultural Dunărea de Jos, Galați, 2003) și II (Fundatia Culturală „Antares”, Galați, 2005); *Nicolae Labiș*, Editura Lidana, Suceava, 2006; *Mărturii. Convorbiri cu Vasile Lovinescu*, Editura Arionda, Galați, 2009; *Convorbiri cu Virgil Tempeanu sau elogiul spiritualității Germaniei*, Editura „Grai și suflet – Cultura Națională”, București 1998; *Letopiseț fălticenean, ultima etapă*, Fundatia Culturală Antares, Galați, 2011; *Bunica*, Editura Junimea, Iași, 2006; *Nicolae Labiș elev la Fălticeni*, Editura Lidana, Suceava, 2012.

Îndemnul lui Vasile Popa de a culege folclor a venit de la Artur Gorovei, „cu care - zice V. Popa - pe vremuri am gustat ceasuri plăcute de înțelepciune și de seninătate moldovenească”¹⁷. De aceea s-a străduit să inspire și elevilor săi dragostea pentru aceste nestemate populare.

Cel mai valoros dintre elevii lui V. G. Popa a fost *Nicolae Labiș*. „Din materialele bogate și interesante

păstrate în arhiva personală, din îndelungile discuții dintre profesor și elev, Vasile Popa și-a format o imagine precisă, cuprinzătoare, despre înzestratul său elev, viitorul poet Nicolae Labiș¹⁸. Despre relația profesorului Vasile Popa cu poetul și folcloristul Nicolae Labiș, dascălul tânărului stihuitor vorbește în volumul apărut postum, *Nicolae Labiș, folclorist*, dar mai ales în volumul *Nicolae Labiș elev la Fălticeni*, apărut în chiar anul centenarului nașterii sale.

Binecunoscutul și apreciatul scriitor Grigore Ilisei creionează imaginea preotului – profesor Vasile Gh. Popa astfel: „*Hermeneut al culturii populare, clasicist, fin interpret al literaturii românești și universale, teolog, filosof al culturii, om legat prin toate fibrele făpturii de țara sa*”¹⁹, iar poetul Cezar Ivănescu face o îndrăzneță dar îndreptățită asociere axiologică: „*Vasile Gh. Popa, ca și Petre Țuțea, face parte din acea nobilă falangă de intelectuali români de rasă proveniți din rândurile țărănimii interbelice, țărâtime care a participat la construirea României moderne cu arma în mână... Cu adevărat tot ceea ce a așternut pe hârtie Vasile Gh. Popa merită să vadă lumina tiparului,*

căci fiecare rând scris e străbătut de o profundă vibrație morală înveșmântată într-o admirabilă rostire românească”²⁰.

În anul 2012 se împlinște un secol de când Vasile Gh. Popa a văzut lumina zilei. Aceste rânduri sunt o ofrandă celui ce nu și-a uitat rădăcinile și și-a adus prinosul muncii sale stăruitoare și lacrimile suferinței locurilor și oamenilor care i-au dăltuit ființa. Se cuvine, deci, ca tecucenii și gălățenii - la un astfel de jubileu - să-i răsplătească jertfa și să-i nemurească opera, prin manifestări comemorative demne de un scriitor și folclorist al cărui nume în panoplia literaților gălățeni trebuie așezat la locul înalt al recunoașterii axiologice și al recunoștinței.

(În fotografia de mai sus, prof. Vasile Gh. Popa și bustul în marmură al poetului Labiș, sculptor Nicolae Crișan, la Galeria Oamenilor de Seamă din Fălticeni).

Note:

¹ Doctorul Vasile Popa, în volumul său, *Jurnalul unui medic de țară*, Fundația culturală ANTARES, Galați, 2010 (prefață semnată de dr. Nicolae Bacalbașa) face dese referiri la părintele său după trup. Vezi p. 24-26, 31, 32, 39, 40, 73-75, 94, 95, 157.

² Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, vol. I, Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, f.a. [2003], p. 5.

³ Tatăl său, Gheorghe Popa, mobilizat în Războiului Balcanic, a murit de holeră la carantina din Galați, în 1913, fiind înmormântat în Cimitirul „Eternitatea” din Galați; mama, Profira, a decedat la 2 martie 1918. Vezi Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, I, p. 9, 14.

⁴ Grigore Ilisei, *Un palimpsest tezaur*, în Vasile Gh. Popa, *Letopiseț fălticenean. Ultima etapă*, Fundația culturală Antares, Galați, 2011, p. 7.

⁵ Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, vol. II, Fundația culturală ANTARES, Galați, f.a. [2005], p. 311.

⁶ *Domnu' Rău*, în Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, II, p. 311-376.

⁷ Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, II, p. 193-207.

⁸ Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, II, p. 201.

⁹ Maria Luiza Ungureanu, *Prefață*, în vol. „Vasile G. Popa, *Folclor din «Țara de Sus»*”, p. VIII-IX.

¹⁰ *Arhiva CNSAS*, dosar I 102653, f. 135r.

¹¹ Este inexactă afirmația dr. Nicolae Bacalbașa (*Precuvântare*, în vol. Vasile Gh. Popa, *Din copilărie*, I, p. II) că Vasile Popa a fost student la Cernăuți între 1933-1939.

¹² Autobiografie, în *Arhiva CNSAS*, dosar I 102653, f. 135r.

¹³ Mihai Iacobescu, *O nouă dimensiune valorică esențială a operei lui Labiș*, în „Crai nou”, nr. 5837, Suceava, 30 decembrie 2011, p. 1.

¹⁴ *Arhiva CNSAS*, dosar I 102653, f. 53 (declarație autografă a lui Vasile Gh. Popa din 15 aprilie 1963).

¹⁵ *Idem*, f. 3.

¹⁶ Grigore Ilisei, *Fălticeni*, Editura Omnia, Iași, 2003, p. 182.

¹⁷ Maria Luiza Ungureanu, *Prefață*, în vol. „Vasile G. Popa, *Folclor din «Țara de Sus»*”, p. VIII.

¹⁸ *Idem*, p. XII-XIII.

¹⁹ Grigore Ilisei, *Un palimpsest tezaur*, p. 6-7.

²⁰ *Ibidem*, p. 6.

File de istorie:
**Un renumit ambasador al
 navigației la
 Dunărea de Jos**

(II)

Tudose Tatu

O corecție absolut necesară

Cu toate acestea cel de-al 3 lea piroscaf austriac care este menționat în această notă oficială și care anul trecut nu a fost încă gata de a-și îndeplini sarcina proiectată, cea de a efectua curse regulate între Constantinopol și Dunăre, este pe punctul de a fi finalizat și se va îndrepta în puțină vreme spre apele din Levant, pentru a completa astfel modalitatea de a stabili legătura directă pe apă între Viena și Constantinople.

Înțelegerea între cele două societăți va trebui astfel să se coreleze cu acest eveniment.

După spusele și scrisurile unor istorici diplomați și profesioniști, vorba lui ăla, legătura cu Stambulul a devenit funcționabilă în toamna anului 1834, prin intermediul vasului Ferdinand I, operând pe ruta Galați-Sulina-Varna-Stambul.

Fals domnilor, complet fals!

Vasul *Ferdinando Primo* va debuta pe ruta Galați-Constantinopol deabia în primăvara anului 1836.

Pentru cei interesați știrea se află inserată în publicația austriacă *Oesterreichische zeitschrift fur geschichts und staatskunde*, nr. 27, de Sâmbătă, 2 aprilie 1836 și este cuprinsă în articolul *Industrielles und commerzielles leben in Oesterreich*, sub semnătura lui Von Christian Wilhelm Huber, devenit din 8 aprilie 1839 consulul Austriei la Galați, în subcapitolul intitulat *Dampfschiffahrt*, respectiv *Navigația cu aburi*.

Iată ce spune el:

Ferdinand I. Stabilirea legăturii între localitatea menționată anterior – respectiv Hirșova n.n. - și Constantinopol se va afla în sarcina sa.

Acest vas cu aburi împărătesc de 100 cai putere sub comanda căpitanului Everson a ieșit în data de 17 martie anul acesta din Triest și va atinge în voiajul său la Constantinopol punctele interesante ale apelor grecești numite Zante, Pireu, Syra și Smirna.

Acesta, probabil în luna Mai, își va începe cursa stabilită prin decizie între Bosfor și Dunăre.

Astfel, ambele vase Ferdinand I și Franz I vor continua călătoria pe malul turcesc fără probleme de la Constantinopol ajungând până la Carantina de la Schupanek la Orșova.

Cele specificate de ambasadorul k.k. de la Sankt Petersburg sunt confirmate.

Atenție, domni istorici ai marinei romane de comerț și de război!

Atenție!

În luna Mai a anului 1836 a debutat legătura dintre Viena-Hârșova-Galați-Constantinopol.

Nu mai devreme, nici mai târziu.

Chiar dacă presa oficială din Moldova, anume *Buletin, Foaie oficială*, An II, Nr. 44 din 14 iunie 1834 la pagina 293 avea să anunțe că din luna septembrie urma să-și înceapă cursele o corabie

cu abur pe distanța Galați-Constantinopol, lucrurile aveau să mai întârzie puțin.

Ca niște cercetători care-și respectă blazonul sfârșim prin a va prezenta data precisă.

Odessa 7 mai

Se scrie de la Reni că în data de 28 aprilie <1836> la ora 1 d.a. piroscaful austriac destinat să întrețină legături regulate între Constantinopol și Galați a trecut pentru prima oară urcând pe Dunăre prin fața Carantinei de la Reni.

În data de 30 la orele 6 dimineața el a coborât îndreptându-se spre Marea Neagră cu pasageri și scrisori. (Journal d'Odessa, Nr.37, Vineri 8/20.05.1836, pag.175)*

Datele sunt pe stil vechi.

Toate bune și frumoase, grăia ambasadorul, dar...

Guvernul meu a avut plăcerea de a descoperi în chiar termenii notei oficiale deja citate aparținând ministerului imperial o dovadă a primirii favorabile pe care curtea Rusiei este dispusă să o facă propunerii pe care subsemnatul a avut onoarea de a o prezenta prin nota sa din 3 februarie (23 ianuarie) a acestui an.

Pasajul următor din respectiva notă oficială pare să ofere această dovadă.

„Domnul conte de Woronzoff nu crede că legătura astfel proiectată (între cele două societăți) va putea în acest moment reclama alte facilități din partea Rusiei, cel puțin cât nu se va pune problema de a lua măsuri de siguranță și carantină pe maluri, masuri asupra cărora se va putea ușor conveni pe viitor.”

Precis la măsurile de carantină și facilitățile ce vor fi oferite în acest caz mărfurilor expediate pe piroscafele de Dunăre se referă solicitarea guvernului subsemnatului și acesta a oferit suportul său față de respectivele precauții și garanții, care par să nu lase cu nimic de dorit.

Pentru cei mai puțin familiarizați cu lumea de atunci și problemele ei, este vremea să spunem că neexistând leac pentru molimele aceluși timp, anume ciuma și holera, prin măsuri de întărire a supravegherii sanitare la granițele, punctele de trecere și legătură pe apă și pe uscat, prin stabilirea unor carantine unde călătorii și vasele suspecte erau reținute pe perioade variabile de timp - în funcție de izbucnirea și evoluția epidemiilor în Orient - se încerca pe cât posibil reducerea riscurilor de îmbolnăvire.

Construcția Carantinei de la Sulina și avansarea cordonului carantinar pe brațul cu același nume a fost prevăzută în decretul țarist semnat de Nicolae I (ani de domnie 1825-1855) la data de 07 februarie 1836 și publicat în *Sankt Petersburg Zeitung*, oficiosul de politică externă rusesc abia în data 12 aprilie 1836 stil vechi.

Cu o zi înainte de expedierea depeșei consulare austriece, dar având în vedere relațiile strânse dintre țar și Charles Louis de Fiquelmont, acesta știa deja după cum reiese și din ultimul rând citat din scrisoare de intențiile țariste.

Edificarea propriu-zisă a celebrei carantine așa cum reiese din știrile și vizita de informare a agentului consular girant francez de la Galați, domnul Papazoglu, vizită efectuată timp doar de 36 de ore în intervalul 26-27 iunie 1836, urma să debuteze la sfârșitul lunii Iulie 1836.

Un motiv de furtună în lumea diplomației europene, numai că ambasadorul chezaro-crăiesc, domnul de Fiquelmont, avea să atace altceva...

(va urma)

Mănăstirea Dumbrăvița, o importantă așezare monahală din sudul Moldovei

Ștefan Andronache

În ultimul deceniu, în județul nostru s-a tot vorbit despre Mănăstirea (Schitul) Dumbrăvița, unul dintre așezămintele monahale dispărute până spre sfârșitul primei jumătăți a secolului al XIX-lea. Demersul cercetătorilor contemporani este desigur binevenit, el fiind menit să contribuie la o mai bună cunoaștere a vieții duhovnicești din Țara de Jos a Moldovei.

Dar pentru că, în mai multe articole publicate, s-au vehiculat și unele informații eronate legate de locul unde se afla aceasta sau despre evoluția sa de-a lungul timpului, încercăm să recitim cu atenție documentele deja publicate sau care mai există prin arhive încercând să restabilim adevărul și să reconstituim istoria de două secole a Mănăstirii Dumbrăvița din fostul ținut al Tecuciului.

De la bun început va trebui să elucidăm locul unde s-a aflat aceasta.

Arhimandritul Daniil Olteanu, într-un important studiu, „Repere ale istoriei vieții mănăstirești în Eparhia Dunării de Jos“, menționează că Schitul Dumbrăvița era „situat pe malul stâng al Siretului, în dreptul localității Ivești, jud. Galați“ și „depindea de Mănăstirea cu același nume de pe malul celălalt al râului“ (1).

La rândul său, drd. G.-L. Scarlat, citându-l pe prof. Gheorghe Frățița din Ivești, autor al unei monografii a acestei localități, înclină să creadă că „schitul Dumbrăvița, ca metoc al Mănăstirii de la izvoarele Dimaciului, a fost ridicat (...) pe malul stâng

al Siretului într-o cotitură existentă și astăzi la balastiera de la Bucești, în direcția actualului sat Diecheni“ (2).

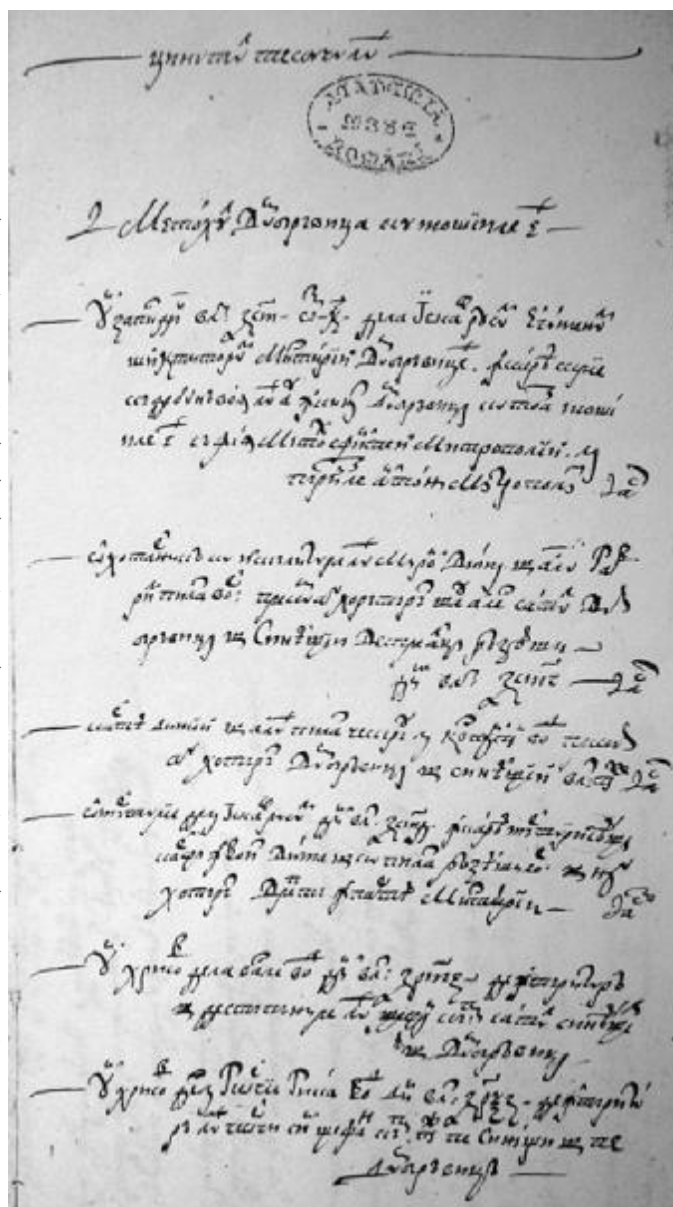
Ambele relatări sunt menite să creeze două confuzii. Cea dintâi se referă la existența a două așezăminte distincte, mănăstire și schit, cu aceeași

denumire, iar cea din urmă le situează pe acestea (!) pe ambele maluri ale râului Siret. Nimic mai derutant pentru cei interesați de cunoașterea acestui așezământ.

Trebuie să subliniem faptul că în urma investigațiilor întreprinse până acum nu s-au descoperit niciun fel de document autentic care să dea un plus de credibilitate ipotezelor vehiculate de autorii articolelor citate. Într-un rezumat al unui zăpis din anul 1675 reiese în mod explicit faptul că, la începuturi, adică în perioada sa prosperă, Dumbrăvița a figurat doar ca mănăstire (3), iar de prin anul 1784 și până la desființarea sa, numai ca schit (4).

Supoziția că Mănăstirea și-ar fi putut avea așezarea pe ambele maluri ale Siretului, pornindu-se

doar de la faptul că moșiile acesteia sau lucrătorii lor se puteau afla de o parte și de alta a râului, este infirmată și de unele hărți ce datează din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Astfel, în cadrul a

două planuri ale moșiilor Dumbrăvița și Sinești, din 10 iunie 1809 și, respectiv, 10 iunie 1819, Schitul Dumbrăvița (reprezentat de o cruce cu denumirea de rigoare dedesubt) se vede în mod clar a fi situat în bucla „apei Dimaciului”, în aval de acest pârâiaș care se formase între râurile Putna și Siret, la circa 1,5 km S de

localitatea Suraia și la 2,5 NE de satul Boțârlău, comuna Vulturul (5).

În cele ce urmează, ne propunem să reconstituim, pe baza informațiilor oferite de documente autentice, momente mai importante din istoria acestui așezământ monahal.

Ctitorul Sfintei Mănăstiri a fost, în mod cert, Ștefan, căpitan din Dumbrăvița, căruia, anterior, i se întărise de către Domnul Vasile Lupu, „două părți de ocină”, una din Sinești și o alta din Dumbrăvița (6). Din „Repertoriul bibliografic.....” elaborat de cercetătorul Nicolae Stoicescu aflăm că „M-rea de la izvorul Dimaciului”, cu hramul Sf. Ilie, data de la „mijlocul sec. XVII” (7).

Prima mențiune documentară referitoare la mănăstire o întâlnim însă într-un zapis din anul 1675, al lui „Tofan stareț, ctitor Dumbrăviții”, în care se spune că „ajungând la bătrânețe, au primit pe Mihăilă, fecior Fotescu<lui> și i-au dat mănăstirea cu toată moșia și altele ce sânt în samă lui” (8).

Pe 17 august 1676, Chirilă și soția sa Ghenia, precum și alte rude de-ale acestora, vând „părintelui Tofan, călugărului de la Sfânta Mănăstire de la Dumbrăvița” partea lor „de ocină din sat, din Sinești”, pentru care aveau să primească „24 de lei bani de argint și patru boi și o iapă”, printre martori figurând: „Ifimie călugărul de la Homor, Nechita călugărul de la Dumbrăvița, Chiril, călugărul de la Dragomirna, Onofrei călugărul de la Dumbrăvița” și „Iachim călugărul de la Schitul paharnicului Gheorghe de supt Ceahlău” (9). Faptul că la această tranzacție participă nu numai cei trei călugări de la Dumbrăvița, ci și

monahi de la alte trei așezăminte mănăstirești importante din Moldova, dovedește faptul că mănăstirea, încă de la începuturile sale, se bucura de o anume reputație.

Zece ani mai târziu, pe vremea când egumen ajunsese Nechifor, „Drăgan călugărul, sin Ștefan căpitanul ot Dumbrăvița”, se hotărăște să facă danie moșia dobândită de la părinții săi, adică „o parte de vad de moară, a patra parte, și o parte de vad de pod ce împlă la Crac”, „Sfintei Mănăstiri (....) a Sfântului <Ie>rusalim”. Printre martori apare și „Teodosie, biv arhiepiscop i mitropolit Sucevskii” (10). Și tot atunci, pe 10 august 1686, într-un zapis scris la Focșani, monahul Drăgan și tovarășii săi, călugării Ioanichi și Ilarion, mărturisesc că Rusul a vândut Mănăstirii părțile sale din moară și din vadul podului, primind de la părintele Nichifor „bani gata 7 lei (...), o iapă sură (...) 2 vaci cu vițai (...), 50 vedre de vin (...) și 20 merțe de pâne”, fapt ce demonstrează că Mănăstirea ajunsese la o oarecare prosperitate (11). La rândul ei, Marfa, „sora lui Drăgan”, lasă „cu limbă de moarte” toată partea ei „de moșie din Dumbrăvița (...) cu parte din câmpu și din țarină și din pod la Săret și cu parte de moară (...) Sfintei Mănăstiri Dumbrăviții”, „ca să fie danie pentru sufletul ei și a părinților ei” (12).

După 1691, Nechifor egumenul de la Dumbrăvița, cât și predecesorul său Serafim, în anul 1694, se plâng domnitorilor Constantin Duca și Antioh Cantemir de abuzurile „sin Stratului și verilor săi, nepoții lui Ștefan căpitan care împresoară moșiile Mănăstirii” (13).

Pe moșiile Mănăstirii, alături de țărani clăcași, lucrau și numeroși țigani. Dintr-un uric de întăritură, din 17 mai 1695, aflăm că „Serafim, egumenul de la Sf-ta Mănăstire de la Dumbrăvița”, s-a dus la Constantin Duca Voievod „pentru a-i arăta un zapis de danie de la Tofan starețul”, din care reiese că „Tudose cu feciorii săi Barliga și Stamate, fecior Bărligăi” fuseseră dați „drept șarbi țăgani Sfintei Mănăstirii Dumbrăviței” (14).

Pe timpul exercitării atribuțiilor de egumen ale lui Serafim, trei călugări, „anume Dosofteiu și Tofan și Ionică Dălbănilă” se ocupau de îngrijirea stupilor Mănăstirii care se aflau într-o poiană (15). Același Serafim s-a implicat și în rezolvarea unor probleme stringente ale așezământului, între care cea mai importantă fusese cea legată de stabilirea proprietăților de drept ale Mănăstirii (16). În ianuarie 1701, el se plânge voievodului Constantin Duca de

atitudinea Rusului, care „face multă supărare și gălciavă și strânge dijma peste tot hotarul și Mănăstirii nu vrea să dea nemică, nici altor răzeși“, solicitându-i sprijin în alegerea „părții de moșie a Mănăstirii, dispre Rusul” (17).

(va urma)

Note:

1. În „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos“, Galați, Editura Episcopiei Dunărea de Jos, 2005, p.324 și 344.

2. Gina - Luminița Scarlat, „Schitul Dumbrăvița din zona Bucești - Diecheni“, în „Călăuza ortodoxă“, Galați, nr. 197-198, apr.-mai 2005, p. 16.

3. Biblioteca Academiei Române-București, col. Documente istorice, CMXXXIV/2, f.7.

4. C. Solomon și C.A. Stoide, „Documente tecucene“, vol. 2, Sec. XVI-XIX, doc. LXI, p. 58.

5. Arhivele Naționale ale României, Sediul Central-București, fd. Planuri, vol. II, Județul Tutova/2; Județul Putna/51.

6. C.S. și C.A.S., Doc. tec., II, doc. XIX, p. 22).

7. Nicolae Stoicescu, „Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova“, București, 1974, p.273.

8. BAR-Buc., fd. DI, CMXXXIV/2, f. 7.

9. C.S. și C.A.S., Doc. tec., II, doc. XXVIII, p.28-29.

10. ibidem, doc. XXXVII, p. 36;

11. ibidem, doc. XXXVI, p. 34-35;

12. ibidem, doc. XLI, p. 41.

13. BAR-Buc., col. DI, CMXXXIV/2, f. 6; C.S. și C.A.S., op. cit., doc. XLIV, p. 44.

14. C.S. și C.A.S., op.cit., doc. XLV, p. 45.

15. ANR, SC-Buc., fd. Mitropolia Moldovei, VIII/119.

16. idem.

17. C.S și C.A.S., op. cit., doc. XLVII, p.46-47.

Legenda fotografiilor:

1. Un inventar al actelor Schitului Dumbrăvița aflat la BAR din București.jpg

2. Planul moșiei Dumbrăvița realizat în anul 1809.jpg

Victor Marola

Minoritățile religioase din Dobrogea. Istorie și actualitate

Introducere. Majoritatea statelor europene au pe teritoriul lor minorități etnice, fie că le numesc astfel, fie comunități etnice, „grupuri etnice” sau alt indicativ. Unele state pun în evidență conceptul de cetățenie (Franța), altele noțiunea de națiune (Grecia), deși sunt semnate a unor documente și acorduri internaționale care menționează însemnătatea drepturilor omului. Dacă nu toate consideră că au pe teritoriul lor minorități etnice, nu același lucru se poate spune despre existența unor minorități religioase.

Multiculturalismul a fost promovat de unele state europene (Franța, Marea Britanie, Spania, Belgia, Elveția, România ș.a.), iar de altele a fost privit cu rezerve. Pluriconfesionalismul nu poate fi ignorat deoarece minorități religioase există peste tot în Europa și în lume. Multiculturalismul este o particularitate a societăților pluri-etnice și pluriconfesionale în Europa și un deziderat al comunităților în Europa de sud-est.

În România sunt 18 culte recunoscute de stat¹, care au o confesiune de credință și o organizare bine definită. Acestea se întâlnesc în tot teritoriul țării; unele însă au comunități mai numeroase în mediul rural și în orașele mici doar în anumite regiuni (creștinii de rit vechi-lipovenesc în județul Suceava și în județul Tulcea, musulmanii se regăsesc cu precădere în județele Tulcea și Constanța).

Dobrogea este din acest punct de vedere un mozaic etnic și multicultural sau plurireligios. Dacă sub aspect etnic, alături de românii majoritari, conviețuiesc 17 minorități etnice, unele reduse numeric, sub aspect religios în Dobrogea, în afară de creștinii ortodocși își desfășoară activitatea membrii a peste 10 culte, două monoteiste (cultul musulman și cultul mozaic) și celelalte creștine (de rit vechi, catolici, armeni, evanghelici, dar și alte culte neoprotestante).

În unele situații religia este legată de etnie², în alte cazuri religia sau confesiunea este cultul îmbrățișat de mai multe etnii³. Și în rândul creștinilor sunt culte indisolubil legate de etnia lor. De exemplu, armenii sunt recunoscuți cu acest indicativ și sub aspect religios, dar și din punct de vedere etnic. La fel și lipovenii. Din punct de vedere sociologic, deosebirea dintre cele două confesiuni și culte creștine este următoarea: în primul caz accentul cade pe etnic, pe când în cel de-al doilea caz accentul cade pe aspectul religios, care oferă marca identitară.⁴

Culte și minoritățile religioase din Dobrogea

1. Cultul musulman

Adepii religiei mahomedane din Dobrogea, ca și cei din alte regiuni, consideră practica Islamului „o religie divină a păcii și a toleranței”, specific îndeosebi comunității turce și a celei tătare. Dacă Islamul este considerat de musulmani o religie a păcii, „învățătura Coranică instituie direct trăsături de comportament, obiceiuri și cutume proprii, este un îndrumar de viață scris în parametrii toleranței și buneii conviețuirii”.⁵ Din punct de vedere etimologic, Islamul înseamnă atât supunere față de voința lui Allah Preaînaltul, credința în El, cât și pacea și armonia cu tine și cu celălalt (...) Din perspectivă religioasă, principiile de bază ale Islamului își au temeiul în Coran și în Tradiția (*Sunna*) Profetului”.⁶

Cu cei peste un miliard de fideli, islamismul este răspândit pe toate continentele, fiind adeptii uneia din cele două ramuri: suniți și șiiți. În Dobrogea majoritatea musulmanilor sunt suniți și au, potrivit Constituției României, aceleași drepturi și libertăți ca și ceilalți cetățeni, apaținători ai altor culte, renunscute oficial.⁷

Datoriile religioase ale unui musulman se referă la: respectarea postului de 30 de zile pe an, participarea la oficiul religios zilnic (*namaz*), susținerea materială a celor neputincioși și bolnavi, rostirea zilnică a mărturisirii de credință și pelerinajul la Mecca și la mormântul lui Mahomed.

Din totalul comunităților musulmane din România, 85% se află în județul Constanța și 12% în județul Tulcea. Muftiatul, care conduce activitatea religioasă a musulmanilor, are sediul în Constanța. Musulmanii din Dobrogea de secole își încep ziua printr-o orăție scurtă: „În numele lui Allah...”⁸ Unii

autori consideră, pe baza unor surse, că „populația musulmană a clădit în fiecare cătun, sat, comună urbană sau oraș, cel puțin un mesgid (locaș de cult mai modest) și o geamie sau o moschee în centrele mai populate - înainte de anii 1870.”⁹

Așa cum se cunoaște, „în 1877 cultul musulman din România era organizat în patru muftiate. Între cele două războaie mondiale, prin contopire au rămas numai două, iar în 1943, muftiatele din Tulcea și Constanța s-au unificat, formând un singur muftiat (centru de cult), cu sediul la Constanța.”¹⁰

„Comunitățile musulmane cuprind pe toți credincioșii musulmani dintr-o localitate, au o organizare aparte (comitet de conducere compus din 5-9 membri aleși pe o perioadă de 4 ani) și locașuri de cult (geamii și moschei).”¹¹ La Constanța „pe locul geamiei Mahmudia s-a construit Moscheea Mare sau Moscheea Regală (1910), prima construcție din beton armat și cărămidă din România, splendidă îmbinare între stilurile maur, egiptean și bizantin cu motive arhitecturale românești”.¹² În Dobrogea, pe lângă Moscheea Esmahan Sultan din Mangalia (Esmahan - fiica sultanului Selim al II-lea), mai sunt geamii la Medgidia (Abdul Meghid), Techirghiol, Agigea, Cernavodă, Azamcea, Hârova. Multe din acestea sunt monumente istorice. Alături de acestea, se mai adaugă geamiile din Babadag și Hârșova, personalul clerical fiind constituit din hatipi, imami și muezini.¹³

„După revoluție (1989) s-au mai construit geamii noi în Constanța, cartierul Tabăcări (Kumuluk Mahalle), la Valul lui Traian, la Eforie Nord, la Năvodari, la Medgidia (...) Geamii reprezentative ca arhitectură, construcție și de mare însemnătate pentru istoria provinciei se găsesc la Măcin, Isaccea, Mahmudia și Tulcea.”¹⁴ Profesorul universitar Ibrahim Nuredin ne oferă și alte detalii referitoare la minoritatea religioasă musulmană din Dobrogea. În județul Constanța minoritatea musulmană beneficia de oficiu religios la moscheea din Constanța, în alte 66 de geamii și 4 mesgiduri (în localitățile 2 Mai, Limanu, Făurei, Eforie Sud, Văleni). În județul Tulcea funcționează 8 geamii.¹⁵

„Din datele furnizate de Muftiatul Cultului Musulman din România referitoare la personalul de cult la 1 ianuarie 2006, rezultă că 22 de imami au ca pregătire Seminarul Musulman din Medgidia, 23 imami sunt absolvenți de liceu (Liceul Teologic și Pedagogic din Medgidia). 6 sunt absolvenți ai Colegiului Universitar „Mustafa Kemal Atatürk” din

Constanța și 10 au studii universitare teologice la facultățile de profil din Iordania, Sudan, Arabia Saudită și Turcia.¹⁶

În viața religioasă musulmană din Dobrogea, Ramazan Bairam și Kurban Bairam au o însemnătate deosebită. Ramazan este intervalul de post, iar Kurban Bairam sau Ziua Sacrificiului este prevestit de recitări din Coran, colinde, cântece. Sărbătoarea, care durează trei zile, Seker Bairam (Bairamul cel dulce pentru că se consumă dulciuri), prilejuiește vizite la cunoscuți și posibilitatea împăcării.¹⁷

Așa cum relevă documentele în vigoare, „statutul cultului musulman a fost recunoscut prin H.G. NR. 628/11 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, NR. 469 din 25 iunie 2008.”¹⁸

Note:

¹ *** *Legea privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor*, Tipogrup Press, Buzău, 2008, pp. 18-19;

² Minoritatea turcă și cea tătară își exprimă specificul cultural potrivit religiei mahomedane.

³ Românii, ucrainenii și grecii sunt în majoritate creștini ortodocși.

⁴ În vreme ce armenii au un stat recunoscut internațional, lipovenii nu au o țară matcă.

⁵ D. Dumitrescu, Carol Căpiță, *Istoria minorităților naționale din România*, E.D.P., București, 2008, p. 25.

⁶ Prof.dr. Ibrahim Nuredin, *Musulmanii din România*, Ed. Golden, Constanța, 2007, p.126;

⁷ Vasile Popa, *Dobrogea, spațiu de interferențe geopolitice*, Ed. Universității din București, 2006, p. 96;

⁸ *Ibidem*, p.97;

⁹ Ibrahim Nuredin, *Musulmanii din România*, Ed. Golden, Constanța, 2007, p. 24;

¹⁰ *** (coord. Sorinel Știrbu), *Viața religioasă în România*, Tipogrup, Buzău, 2008, p. 68;

¹¹ Ibrahim Nuredin, *Musulmanii din România*, Ed. Golden, Constanța, 2007, p. 24;

¹² *Ibidem*, p. 25;

¹³ *** (coord. Gigel Știrbu), *Viața religioasă în România*, Tipogrup, Buzău, 2008, p. 69;

¹⁴ Ibrahim Nuredin, *Musulmanii din Dobrogea*, Ed. Golden, Constanța, 2007, pp. 25-26;

¹⁵ *Ibidem*, p.26;

¹⁶ *Ibidem*, p.27;

¹⁷ Mictat A. Gârlan, *Etnopsihologii minoritare în Dobrogea*, Ed. Lumen, Iași, 2007, p. 49 ;

¹⁸ *** (coord. Gigel Știrbu), *Viața religioasă în România*, Tipogrup, Buzău, 2008, p. 69;

Dan Plăeșu despre...

Livia Ciupercă:

„Scriitori gălățeni de ieri și de azi”

Livia Ciupercă, din Iași, preocupată de istoria și cercetarea literară, se alătură altor autori, puțini la număr, care au dorit să ofere publicului informații despre unii scriitori gălățeni din acest veac și din cele trecute. De mai mică ori de mai mare întindere, asemenea „fișe de lectură (...) o veritabilă lectură îndrăgostită de obiectul ei” – cum definea Emanuela Ilie conținutul unei alte cărți, semnate de autoare, „Terapeutică teatrului românesc” - pot capta interesul și în cazul volumului de față. Înainte de a vorbi strict despre noua apariție, să notăm că Livia Ciupercă a scris și despre subiecte/ teme nelegate strict de Galați. Trebuie să notăm mai întâi, atenția deosebită, unică în țară, acordată operei și vieții lui Ioan Petru Culianu, atenție concretizată nu numai în organizarea unui simpozion anual consacrat memoriei cărturarului, ci și în editarea unor lucrări proprii sau despre ilustrul istoric al religiilor, scriitor și eseist ieșean, asasinat la Chicago, la numai 41 de ani. Acestui demers trebuie alăturate o monografie despre Ioan Alex. Brătescu-Voinești, cărțile „Terapeutică teatrului românesc”, „Pe urmele lui Paul Bujor”, „Dominic Stanca. Studiu monografic”, „Emoții” etc. Pe multe altele le-a coordonat, a semnat numeroase lucrări cu profil didactic ș.a.m.d. A publicat cronici de carte și articole de critică și istorie literară (despre scriitori gălățeni îndeosebi) în diverse reviste de profil din Iași, Galați și din alte zone ale țării, precum și multe articole pe teme culturale diverse în presa ieșeană. Mă opresc aici cu prezentarea c.v.-ului, foarte bogat și convingător pentru ilustrarea efortului profesional, spiritual și sufletesc depus de Livia Ciupercă.

Cartea de acum, o primă parte a unei „istorii literare” locale, precum suntem avertizați, are și o „Glăsuire lămuritoare”, semnată de autoare, din care cităm: „Ne-am străduit, în acest prim volum, să-nfățișăm câteva profiluri „de ieri” și „de azi”, cu modestie, neuitând că există o „roată a duhului” divin: blândețea judecății. Fără umbrii orgolioase. Fără spasme înfocate. Cu seninătate și detașare, înclinându-ne gândului cel bun. În fond, bobul divin a rodit

fiecăruia, așa cum fu scris în tabla legilor strălucite. Ca fii ai luminii ce suntem - și-am vrea să rămânem - prin cuvânt, numai prin cuvânt, vom spori: zidind, iubind, dăruind". Dincolo de tonul excesiv liric al acestei „glăsurii”, tonalitate ce face parte din alt „film”, am înțeles ce trebuia înțeles.

Trecând la deconspirarea conținutului, începem, firesc, cu cei „de ieri”. Sau de alaltăieri, deoarece **Timoleon Nebuneli** („om iubitor de cultură, proprietar împreună cu frații săi al tipografiei și editurii care le poartă numele”), acoperă sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, când a fost politician, primar de Galați etc. Ca memorialist („Amintiri din tinerețe”, 1900) aduce în atenție vremuri pe care le-a dorit îmbrăcate (și) în haină literară. **Barbu Nemțeanu** a rămas celebru prin catrenul: „Galați, oraș cumplit de negustori,/ La tine stă poetul ca-n Sodoma!/ El seamănă cu trudă mândre flori./ Tu nu le poți simți, însă, aroma...” - vorbe nedezmințite nici azi de realitatea umană a locului. Despre **Emil Maur**, autor ambițios, autodidact, modest, aflăm că s-a născut la Galați în 1886 (pe 29 februarie!), unde a și locuit până în 1953, când s-a mutat în Elveția, pentru a mai trăi și a scrie și în „lumea liberă” încă zece ani.

Mihail Manoilescu pare cumva rătăcit, prin anvergura personalității, între cei din acest capitol de carte. Născut la Tecuci, în 1891, el a fost „gânditor, inginer, profesor, economist, sociolog, industriaș, finanțist, orator, publicist, memorialist, istoric, eseist și om politic”, precum notează autoarea. A îndeplinit funcții importante în diferite guverne, a fost guvernator al Băncii Naționale. Ca ministru al Afacerilor Externe al României (4 iulie - 4 septembrie 1940), în ultimul guvern de sub Carol al II-lea, a intrat în istorie, prin semnarea, de nevoie, a Diktatului de la Viena. Iar faptul că avea strămoși iluștri (logofătul Tăutu, primul

sfetnic al lui Ștefan cel Mare, între alții) nu i-a folosit la nimic; a murit în închisoarea de la Sighet în 1950, decesul fiindu-i anunțat opt ani mai târziu; și, culme a cinismului acelor ani, „deși mort, în 1952, este condamnat, „în lipsă”, la 15 ani de temniță grea și 10 ani degradare civică, plus confiscarea totală a averii,” precum se precizează în carte.

Paul Bujor (născut la Berești, 1862), „personalitate marcantă a vieții științifice și culturale românești, este revendicat deopotrivă de mediul academic ieșean și bucureștean, dar și de urbea natală.” În carte ni se oferă doar un mănunchi de informații despre el, cei dornici să știe mai multe putând citi lucrarea amplă a Livia Ciupercă, „Pe urmele lui Paul Bujor”, amintită mai sus. A trăit 90 de ani, apucând noul regim. Regim care l-a făcut academician! Singurul academician originar din Berești până acum, precum notam într-o însemnare despre cartea pomenită. Și, apropo de Berești, care este și localitatea natală a Livia Ciupercă, în oraș se păstrează încă intactă casa lui Paul Bujor, situată pe strada Trandafirilor la nr. 187. O viață lungă a avut și **Nicolae Dunăreanu** (1881-1973), jurnalist și scriitor, autor a numeroase volume de proză. A fost

cunoscut și ca Nicolae Ionescu Dunăreanu, tatăl, Pavel Perju, zis Dunăreanu, fiind mecanic-șef la marina militară, iar mama, Emilia Zender, fiică de mecanic de marină. Din atâta marină era firesc să răsară un Dunăreanu. Spre sfârșitul vieții sale, care a numărat 92 de ani și aproape două luni, era considerat pe drept cuvânt decanul de vârstă al scriitorilor români. Poetul **Constant Tonegaru** (1919-1952) încheie ciclul scriitorilor „de ieri”.

Secțiunea scriitorilor „de azi” este deschisă de poeta **Nina Cassian**. Livia Ciupercă citează (pe trei pagini) multe versuri, foarte frumoase, desigur, adunate în profilul intitulat „Poezia ca spectacol

feminin și tandru”, dar oferă foarte puține alte informații despre, poate, cea mai importantă poetă născută la Galați. Pe 27 noiembrie 1924. Se zice că nu-i frumos să vorbești despre vârsta doamnelor, dar Nina Cassian a avut vreme să scrie zeci și zeci de cărți, inclusiv traduceri sau de eseuri. În 2010 i-a apărut „Memoria ca zestre”, în trei volume, lucrare în care scrie multe și de toate, inclusiv despre unele (mici) derapaje din propria existență. Dar acestea sunt vorbele mele și cer scuze că mi le amestec printre cele ale autoarei de față.

Fișa precedentă constituie un capitol cumva de trecere către un grup masiv de autori „de azi”: **Corneliu Antoniu, Coriolan Păunescu, Mihai Batog-Bujeniță, Aurel Brumă, Sebastian Reichmann**, (născut la Galați, în 1947, cunoscut mai mult în străinătate decât în țară), **Iulian Bostan, Ion Zimbru, Katia Nanu, Petre Barbu, Angela Baci și Florina Zaharia**. Este lipită și o succintă adnotare despre „Istoria umorului gălățean”.

Cât despre modul de alcătuire a cărții (de peste 200 de pagini), trebuie remarcată mărimea diferită a fișelor de lectură, de la trei pagini la 40! Însă, credem noi, nu trebuie cântărită valoarea scriitorilor din volum după numărul de pagini oferit fiecăruia de autoare. Se pare că atunci când a beneficiat de material documentar abundent, a alcătuit o imagine critică mai amplă despre scriitorul respectiv. Când nu, s-a străduit să ofere un tablou cât mai real din informațiile pe care le-a putut obține. Abundă citatele din opere. Ceea ce este bine. Nu se oferă sentințe valorice, iar asta este iarăși bine. Dincolo de toate se impune aplaudat efortul de a coagula o carte despre scriitorii locului, de a oferi cititorilor posibilitatea cunoașterii unei părți din trecutul și prezentul literar al Galațiului, atât cât poate un om harnic și pasionat să facă. Unele capitole din carte au putut fi citite anterior în revista „Dunărea de Jos”, (editura cu același nume girează apariția...

Comoara lui Uezen

(Snowdon King - Uezen, Editura Fides, Iași, 2010, 3 volume, 160+98+100 pagini)

Cartea în sine - un roman științifico-fantastic - este de fapt o trilogie, una mai puțin obișnuită, dar consistentă și bine echilibrată stilistic. Ea este alcătuită din volumele “Uezen și alte povestiri”, “Conștiința lui Uezen” și “Uezen. Echilibrul lumilor”.

Semnatarul cărții este scriitorul româno-canadian Ionuț Caragea. Pentru cei care-l cunosc mai puțin amintim aici că autorul acestui roman de ficțiune este și un binecunoscut poet, dar și autor de aforisme, critic, editor și promotor cultural, născut la 12 aprilie 1975 în Constanța. Este membru al U.S.R., filiala Iași, dar și cofondator și vicepreședinte al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec. Supranumit “poetul născut pe Google”, Ionuț Caragea a publicat până în prezent 23 de volume, în limbile română, franceză și engleză.

De remarcat faptul că romanul Uezen, publicat în 2010 în limba română la editura Fides din Iași sub pseudonimul Snowdon King, a fost tradus recent și în limba engleză de către Petru Iamandi și publicat la editura americană Wildside Press. Totodată, chiar de pe coperta primelor două volume aflăm că autorul este posesorul unor premii Helion câștigate în anii 2007, 2008 și 2009.

Prefața la primul volum este semnată de Dumitru Bufnilă. Acesta remarcă scrierea lui Ionuț Caragea ca fiind “o literatură a interogației continue, a încercării către un Adevăr Ultim, nu numai spre mulțumirea ființei lui, ci și spre determinarea, provocarea cititorului”.

Onorabilul Dumitru Scorțanu, care semnează o întâmpinare în cel de-al doilea volum, declară fățiș că ar fi câștigat, și nu o dată, ci chiar de două ori un pariu personal cu literatura, asumându-și, probabil pe bună dreptate, descoperirea și punerea în valoare a lui Ionuț Caragea, mai întâi ca poet “preluat de pe Google”, pe care l-a promovat în multe ocazii, apoi și ca prozator, creator de literatură SF, poveste în care mai întâi nu a crezut, dar apoi s-a lămurit că “Ionuț Caragea scrie un SF de o calitate care m-a lăsat cu gura căscată”, pentru că este “unul dintre rarele cazuri de scriitori înzestrați cu harul de a scoate din ei literatură de valoare așa cum țâșnește apa din izvoarele munților”.

În volumul al treilea profesorul dr. Adrian Botez își are rezervate 20 de pagini (din cele 100 cât are volumul) în care își expune, în stilul său obișnuit, atât prefața, cât și postfața cărții.

Deși personal n-am putut găsi vreo rațiune pentru care romanul în discuție a fost “foiletonizat” (primul volum debutează cu 15 “alte povestiri” scurte, volumul secund ascunde în final două cuprinsuri, iar cel de-al treilea înglobează un ultim capitol al părții anterioare, abia după asta începând adevărata parte a III-a; în plus toate cele trei volume la un loc nu depășesc 250 de pagini în format similar), singura explicație logică pe care o întrevăd fiind aceea că editorul a preluat periodic de la autor continuările.

Dacă ar fi să-i privim din același unghi al creației artistice pe poetul Ionuț Caragea pus față în față cu același tânăr autor care semnează cu Snowdon King acest roman, am putea conchide ușor că poetul există și în această ficțiune, autorul nepărăsindu-și aproape deloc știutu-i registru liric.

Lumea ficțională a autorului se articulează într-o dimesiune

aproape reală, cu personaje atent alese și creionate, predispușe permanent la aventuri galactice, la căutări de comori, la împliniri de destine. Avem de-a face cu lumi de origini și densități galactice, în care transpar planete, stele, comete, spații, sfere de tot felul, dar și microprocesoare, substanțe criogenice, holograme, arme sofisticate, în care intervin des noțiuni de mare actualitate științifică și tehnică legate de tehnologii hiperperfecționate precum nave spațiale, stații cosmice, imunizare, cybord, matrice, sistem, misiune etc.

Ionuț Caragea nu descrie un Univers sofisticat. Simplitatea acestuia ne îmbie să credem frumos despre o lume la fel de frumoasă ca aceea despre care spunem că o cunoaștem fiindcă viețuim în ea.

În pofida a ceea ce susțin unii că, pentru a scrie literatură SF ai nevoie de vaste cunoștințe de matematici și fizici superioare, de electronică, astronomie ș.a., că trebuie să dispui de un întreg „arsenal” de cunoștințe

teoretice sofisticate, care să fie foarte bine însușite, ei bine, în pofida acestor păreri pe care le consider exagerate, cred că un autor al acestui gen literar nu trebuie să aibă decât o cultură suficient de bogată cât a unui creator imaginativ, să dețină calități de autor inventiv și să rânduiască cu chibzuință construcția epică, bineînțeles, având permanent în vedere să amplifice miraculosul și să ducă la cote imprevizibile, surprinzătoare, dinamica și dimensiunile faptelor, personajelor și spațiului/cosmosului abordate...

O bună parte din povestirile adiționale de început dar și fragmente importante ale romanului propriu-zis plasează burocrăția terestră în spațiile Universului, în lumi sofisticate și excentrice. În aceste lumi, de pildă, clonații își caută originalul doar pentru faptul că au unele gânduri care nu par ale lor, se semnează contracte cu clauze similare pământești, aceeași iubire de pe Terra este singura care poate învinge moartea, apar vizite bizare ce provoacă sentimente și mai bizare, chipuri umane care se transformă în năluci, halucinații la tot pasul, iluzii de tot felul, fantezii, căderi într-o lume a amintirilor (“cu cine te-ai mai văzut în ultimile amintiri?”), a unui trecut metamorfozat uneori la simpla dorință a vreunui promotor, prăbușiri inclusiv în neant, lucruri care se pot crea cu puterea minții, preschimbări continue, toate, dar absolut toate, într-o izbitoră asemănare cu seminița telurică.

În același timp intervin, inclusiv prin suprapunere, o mulțime de nominalizări, adesea sacrificiul suprem este simbolizat și se întremază prin puterea iubirii supreme. Și totul în numele unor rătăcirii, de multe ori fără menire, prin “Marea Singurătate”. Și tot în spiritul a ceea ce înseamnă terestrul, apar personaje notorii, precum Atempus - care învârte clepsidra, Narcis privindu-se des în oglindă, sau alte suflete ce rămân veșnic de partea luminii. Mai apar și veșnicii cu senzori noi, într-o dinamică ce nu poate fi

strunită, popoare, ținuturi și locuitori cu diferite particularități, arme letale într-o largă varietate de forme și proprietăți etc.

Cu siguranță, o notă distinctivă ar putea fi aceea a echivalării lui Dumnezeu cu internetul - tehnologia de vârf a omenirii, cea care l-a creat pe *homo interneticus*.

Deși pe parcurs îl vom (re)găsi pe eroul Uezen “îmblânzit”, la începutul romanului acesta apare ca o ființă misterioasă, o fiară sălbatică, “o creatură teribilă ce ucide din pură plăcere”, un fel de Thanatos al sistemului, într-o admisă voluptate a groazei desăvârșite prin pericolele întrevăzute, prin incitări la tot pasul și printr-o mulțime de enigme nu toate deslușite. Fără îndoială, identificarea misteriosului personaj trebuia să se facă după parcurgerea în prealabil a unor distanțe imense, drumuri sinuoase și pline de peripeții prin deșerturi gigantice, și ar fi adus făptuitorului cele mai mari bogății ale universului. Căutările se fac într-o singură direcție, spre Nord. Până la urmă, Uezen se dovedește a fi o creatură cu caracteristici analog umane, înconjurat în schimb de o lumină puternică, un fel de aură binefăcătoare.

Enigmaticul său nume, însă, rămâne ascuns între cuvintele cărții - așa cum remarca și un confrate care s-a aplecat mai adânc asupra romanului - cel mai probabil până ce autorul însuși îl va dezvălui, dacă o va face vreodată.

Tot din roman aflăm că Snowdon (vibrantul nume din pseudonimul autorului) - întâmplător ales oare? - este întâlnit și în poveste, fiind de fapt numele orașului în care se născuse Lerman, un erou marcant al romanului.

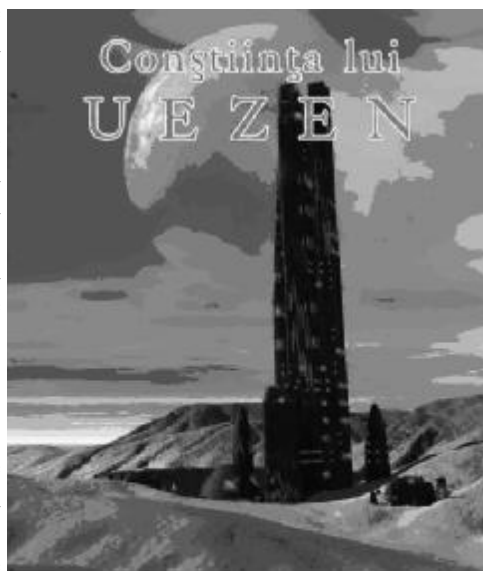
Edenul lui Snowdon King are și el multe asemănări cu Edenul adamic. Cartea a treia ne dezvăluie însă că acesta nu este altceva decât a treia planetă de la Steaua Roșie (precum Terra față de Soare).

Indubitabil, romanul, ca și povestirile de debut, ne suscită interesul de la bun început, de la un capăt la altul și ne poartă, afectiv și mental, printr-un epic întrucâtva comod, prin multe din

cotloanele reflexivului.

Adrian Botez remarcă în ultima parte a romanului faptul că avem de-a face cu un final al “unui Luceafăr sinusoidal - sau Mântuirea prin oglinda spartă” și că “a treia parte, Echilibrul lumilor, stă sub semnul Luceafărului eminescian”, ceea ce ar putea fi perfect adevărat, numai că argumentele sunt mai greu de susținut. Nimic nu face omul fără a se sprijini pe ceea ce este substanțial implantat în spiritul său. Nicio invenție n-ar fi apărut, nicio descoperire n-ar fi fost completă dacă nu s-ar fi bazat pe acumulări profunde și istorice ancorate în mintea umană. Și, revenind la context, aș adăuga că niciun scriitor nu-și dorește să reinventeze roata, ci doar să o perfecționeze în sensul iluminării drumului pe care îl are de parcurs.

Petre Rău

Fides

snowdon king

autor premiat de Helion
în anii 2007, 2008, 2009

Mitruț Popoiu

Róza, Polonia 2011, 94 min.

Regia: Wojciech Smarzowski

Cu: Agata Kulesza și Marcin Dorociński

În anii '80, când programul TV se rezuma la osanale ceaușiste și filme chineze sau nord-coreene, antenele românilor se îndreptau care încotro. Bănățenii „dădeau” la sârbi și știau deja să zică „Tarzan gospodar jungle”, bucureștenii „dădeau pe bulgari” și chiar începuseră să priceapă ceva vorbe, iar ardelenii vizionau programele de la Budapesta. În Moldova, antenele prindeau cu purici programul de la „ruși” unde copiii se bucurau de Povestea de seară, iar mai bătrânii de transmisiile folclorice dintr-o sală mare din Chișinău, însă nimeni nu învăța rusește. În anii '90 piața centrală din Galați era invadată de ruși, care vindeau te miri ce pe bani puțini, iar ca să te înțelegi cu ei nu era nici o greutate. Ei știau românește. Din 2000 încoace presa de la noi a început să abunde în articole pro, dar mai ales contra unirii cu Basarabia. Ar costa prea mult, ar fi prea înapoiți, sau chiar nu sunt fideli românismului - cam acestea ar fi principalele argumente împotriva unirii. Între timp basarabenii au rămas tot acolo, au schimbat guvernul, au scos capul spre Europa și speră la mai bine. Dar acum sunt amenințați dinspre răsărit că li se taie curentul, gazul, ori că nu li se mai cumpără vinul.

Basarabia, un tărâm care trăiește condamnat să aibă două jumătăți de inimă, disputat de două lumi care se urăsc reciproc, nu știe încotro să o ia, iar suferința ei continuă pentru cine știe cât timp de acum înainte. Mai sunt însă și alte neamuri hibride care în loc să se bucure de multiculturalism, au suferit și suferă din pricina identității. Mazurii, pe jumătate polonezi, pe jumătate nemți, și-au tot schimbat stăpânul de pe la mijlocul evului mediu și până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Tema suferinței nemeritate a celor de limbă slavă ca frații de la Varșovia, dar de religie luterană, ca vecinii din orașul lui Kant, este exploatată cu succes de Wojciech Smarzowski în pelicula *Róza* din 2011, în care eroina cu numele filmului, văduva mazuriană a unui neamț, începe o nouă viață printre câmpuri minate și vizite neplăcute, împreună cu un dezertor din Armia Krajowa.

Regizorul polonez, cunoscut după tragicomedia *Wesele* (Nunta, 2004), în care exploatează de la sublim la grotesc metehnele neamurilor slavonești, nu își propune în filmul cu tematica războiului - al câtelea în ultimii ani? - să

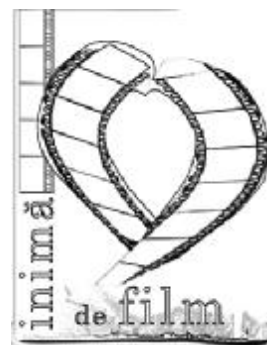
demonteze clișeele. Polonezii sunt eroi, doar că nițel cam xenofobi, rușii - un neam necizelat de bețivi și violatori, nemții - populație cultă dar cam infatuată. Singuri mazurii, care locuiesc plaiurile dintre păduri și lacuri încă dinainte de a se scrie istoria și care nu au fost niciodată stăpâni pe propriul destin, au de suferit. Rușii și polonezii îi numesc nemți și îi tratează ca atare, nemții nu mai au cum să îi ajute, fiindcă sunt undeva departe. Greșeala de a-l vota în procent de peste 90% pe Hitler la scrutinul decisiv ce l-a adus la putere îi costă din plin pe acești noi trădători de neam.

Drama *Rozei* (Agata Kulesza) este una a neîncrederii. Totul e împotriva ei: i se confiscă proprietățile, soldații moscoviți o vizitează ades și îi răpește intimitatea de prea multe ori. Renunță la tot, mai puțin la fiica ascunsă luni în șir în podul casei. Găzduiește refugiați din Lituania care ajung să devină stăpâni peste tot ce avea. Tocmai de aceea, stabilirea aproape cu forța a lui Tadeusz, un om fără trecut și fără viitor, dar bun la toate, nu îi inspiră încredere. Și tocmai de la omul venit din neunde vine singura alinare, mai ales atunci când se pare că până și Dumnezeu a părăsit-o.

Anii trec, bolile războiului se vindecă, însă numai pentru cei care doar privesc de departe. Mazuria și-a schimbat etnia, ideologia, religia. În esență însă a rămas același tărâm al pădurilor de argint, al lacurilor cu nuferi și al câmpurilor nesfârșite. Cele care oricum se schimbă - fie ele bucurii, credințe, suferințe, tragedii, - mor o dată cu cei care le-au văzut, le-au trăit și s-au risipit, atunci când fereastra s-a deschis în lături, iar clopotele au început să bată.

Wojciech Smarzowski a câștigat cu *Róza*, în 6 septembrie a.c., marele premiu al Festivalului de Film al Europei Centrale de la Mediaș, „pentru calitatea

realizării și expresivitatea limbajului cinematografic, precum și pentru curajul abordării unui subiect sensibil specific istoriei Europei Centrale”. La același festival, coproducția româno-poloneză „Crulic - drumul spre dincolo”, în regia Ancăi Damian, a câștigat premiul special al juriului, „pentru originalitatea conceptului care înglobează diferite tehnici specifice filmului documentar și de animație”.

DICȚIONAR

- Artiști plastici gălățeni (65)

MANTU, Nicolae - pictor (n. 24 aprilie 1871, Galați - m. 8 septembrie 1957, Galați). După absolvirea Școlii Comerciale „Alexandru Ioan I”, a urmat Școala de Belle Arte din București, pe care o termină în 1894. Aici a studiat cu Gh. Tattarescu și cu Gh. Dem. Mirea. O perioadă de 11 ani desfășoară o bogată activitate de grafician, publicând caricaturi social-politice și desene satirice în revistele umoristice ale vremii sau în unele publicații care aveau rubrici umoristice: „Adevărul”, „Moftul român”, „Patriotul”, „Tămâia”, „Belgia Orientului”, „Dimineața”, „Zeflemeaua”, „Moș Teacă”, „Furnica” etc. Cultivă teme antidinastice sau legate de problema țărănească, se ridică împotriva demagogiei, a corupției, a farselor electorale și a falsului patriotism, ridiculizează cu incisivă ironie pe guvernării și politicienii timpului. Producția sa de grafică publicistică este o adevărată cronică ilustrată a perioadei de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea. În 1899 se îndreaptă către Academia Regală de Arte Frumoase din München, pe care o frecventează sporadic, însă din 1905 nu-și va mai întrerupe cursurile. Studiază pictura animalieră cu profesorul Heinrich von Zügel. Continuă să trimită desene satirice la revistele și ziarele din țară, iar datorită pictorului Lascăr Vorel, pe care-l cunoaște în capitala Bavariei, colaborează la revista satirică „Der Komet”. Obține mai multe premii, între care Marea medalie de argint și Diploma pentru atelierul de compoziție și, odată cu ea, atelierul de creație, unde timp de un an a lucrat având la dispoziție, gratuit, tot felul de ustensile și uşurințe în realizările pictoricești. Debutază cu lucrări de pictură în expoziția din toamna anului 1910 a Societății „Tinerimea artistică” din București. Se reîntoarce în țară în 1913, stabilindu-se definitiv în Galați. Aici se dedică întrutotul picturii și unei mai vechi pasiuni, nu fără urmări în creația

sa - vânătoarea. În timpul primului război mondial, fiind concentrat, a lucrat în prima jumătate a anului 1917 ca reporter de război la ziarul de front „România”, „organ al apărării naționale”, care apărea la Iași (director, căpitanul Mihail Sadoveanu), iar apoi a făcut parte din echipa artiștilor mobilizați în Marele Cartier General. Participă la Expoziția de pictură și sculptură a acestora, deschisă la 27 ianuarie 1918 în patru săli ale Școlii de Arte Frumoase. Reîntors la Galați, trimite periodic tablouri la expozițiile din Capitală ale Societății „Tinerimea artistică”, participă la viața culturală și civică a orașului, este vicepreședinte al Societății „V. A. Urechia”, membru în Consiliul Municipal. În casa părintească din strada Cuza Vodă nr. 46, au poposit de-a lungul anilor Nicolae Iorga, Mihail Sadoveanu, Radu D. Rosetti, Ion Minulescu, Gala Galaction, Cincinat Pavelescu, Ionel Teodoreanu, Gruia Păunescu, George Enescu ș.a. Lui Mihail Sadoveanu i-a ilustrat volumul „Povestiri de război”. Din 1948 s-a ocupat de organizarea mișcării plastice din Galați, punând bazele Cenaclului U.A.P., nucleu din care se va dezvolta actuala filială. În 1956 i s-a conferit Medalia Muncii, cls. a II-a, iar în 1957-titulul de maestru Emerit al Artei. Este înmormântat la Cimitirul „Eternitatea” din Galați.

Opera pictorului cuprinde în repertoriul său

compoziții, portrete, scene de vânătoare, naturi statice, interioare, flori. Pictorul a evocat aspecte din luptele românilor din primul război mondial la care a participat („La Mărășești”, „Spionul”, „Răniții”, „Șarja de la Prunaru”), a surprins drama țăranilor

răsculați în 1907 („Din ordin”, „După răscoală”, „Arestații”, „Incendierea unui conac”), a reținut secvențe din munca gălățenilor pentru reconstrucția orașului distrus în cel de-al doilea război mondial („Reconstrucție”, „După subotnic”, „Scenă de reconstrucție”). A redat cu mijloacele picturii frumusețea anatomică a animalelor („Cai la adăpat”, „Cai și călăreți”, „Cai”, „Porci în pădure”, „Viței spre pășune”, „Rok”, „Cățelul alb”, „Flox”, „Havana”), a immortalizat pe pânză sau carton florile (panseluțe, petunii, trandafiri, cârciumărese, crizanteme, lumânărele, liliac), pe care le-a pictat cu o intensitate a sentimentului ce amintește de Ștefan Luchian. Din seria lucrărilor inspirate din luptele Războiului de întregire a neamului, pânza de mari dimensiuni „Șarja de la Prunaru” (2,500 x 1,650 m) este o strălucită evocare a acelei extraordinare acțiuni executată de cei 363 de ostași și ofițeri ai Regimentului 2

Roșiori, comandat de colonelul Gheorghe Naumescu, în noiembrie 1916, când aceștia au înfruntat călare, numai cu sabia și lancea, un dușman mult superior, aflat sub comanda generalului August von Mackensen.

Cu prețul a numeroase jertfe, regimentul bravilor eroi români a oprit în satul Prunaru (comuna Bujoreni, județul Teleorman) înaintarea spre Capitală a trupelor inamice, deschizând calea unei divizii de infanterie române amenințate cu încercuirea. Tabloul se detașează prin monumentalitatea imaginii, prin narațiunea de amplă desfășurare epică ce o conține. Nicolae Mantu, care cunoștea atât de bine anatomia și psihologia animalelor și avea predilecție pentru cai, se dezvăluie aici în toată plenitudinea talentului său. Goana dezlănțuită a cailor (în ochii acestora se citește chiar o anumită disperare, ceea ce este foarte surprinzător și greu de redat cu mijloace plastice, mai ales când este vorba de animale), mulțimea de soldați avântați în luptă subliniază atmosfera de supremă încordare, iureșul năvalnic al bătăliei. Este atâta mișcare în acest tablou, atâta dinamism, încât, fără să vrei îți vin în minte versurile din „Scrisoarea III” prin care Eminescu înfățișează apriga confruntare de la Rovine. Caili, oștenii au înfățișări aproape sculpturale. Cerul este

plumburiu, întunecat la orizont. De altfel întreaga compoziție este realizată în griuri terne și verzuri închise. Zguduitoare prin tensiunea momentului așternut pe pânză sunt și compozițiile „Din ordin” și „După răscoală”, inspirate din tragicele evenimente de la 1907. Dacă în „Din ordin” artistul se oprește la represaliile sângeroase ale răscoalelor, în „După răscoală” el surprinde un alt moment, acela al r e c u n o a ș t e r i i victimelor de către supraviețuitori și ridicarea lor de pe câmpul pustiit de gloanțe.

Bibl.: Corneliu

Stoica, *Pictorul Nicolae Mantu*, monografie, Editura Alma Print, Galați, 2005; Vasile Florea și Gheorghe Székely, *Mică enciclopedie de artă universală*, Editura „Litera Internațional”, București, 2005; Valentin Ciucă, *Un secol de arte*

frumoase în Moldova, vol. II, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011.

Valori ale tapiseriei românești

Muzeul de Artă Vizuală și-a făcut o obișnuință ca în cadrul manifestărilor temporare să organizeze și expoziții de cunoaștere și valorificare a propriului patrimoniu, știut fiind faptul că zestrea oricărei instituții de acest fel se află în cea mai mare parte conservată în depozite decât prezentată în expoziția permanentă, care depinde în primul rând de spațiul disponibil. După astfel de expoziții organizate în ultimii ani („Amprenta”,

„Grafica românească contemporană”, „Tradiții ale plasticii gălățene”, „Sculptura figurativă contemporană”, „Doamnele picturii românești”), a venit rândul să fie restituite publicului și lucrări de artă decorativă, în speță de tapiserie. Intitulată „Tehnici în tapiseria românească”, expoziția deschisă în trei săli de la parterul muzeului, de a cărei organizare s-a ocupat pictorița-restaurator

Mihaela Lefterache, dincolo de faptul că îi familiarizează pe iubitorii de artă cu unele tehnici ale acestui gen (basse-lisse, haute-lisse, broderie, colaj, tehnici mixte) și materialele folosite în realizarea operelor (lână, păr de capră, rafie, pânză de sac, vâscoză), prezintă 17 tapiserii de o deosebită valoare artistică, aparținând unui număr de 15 creatori români care sunt nume reprezentative în domeniul acestei arte: Elena Haschke-Marinescu (născută la Galați), Mimi Podeanu, Angela Balogh, Elena Munteanu, Theodora Moisescu-Stendl, Ioana Sturza, Pavel Codiță, Aspasia Burduja, Eva Deac Bekc, Ileana Balotă,

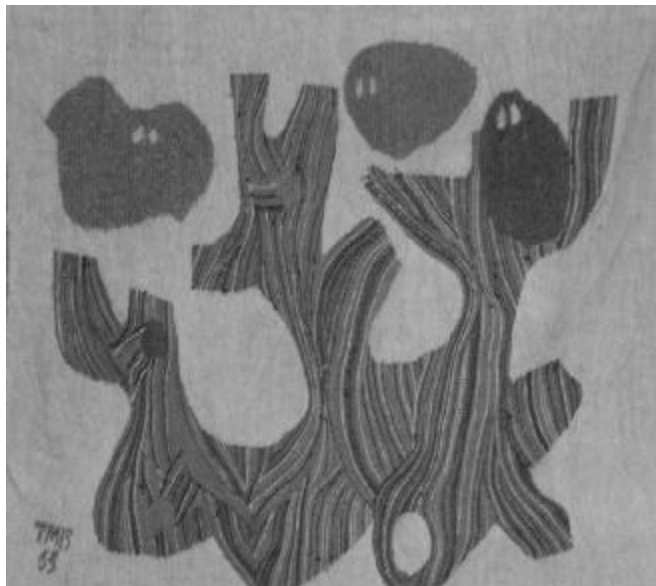

Ion Pavel, Bonifaciu Petrașcu, Valentina Ghinea-Delaport, Viorica Iacob și Berta Benkő Mrazek. Majoritatea acestor lucrări au fost create în deceniile 7 și 8 ale secolului trecut, când tapiseria a cunoscut în țara noastră un adevărat reviriment, impunându-se pe plan național și internațional. Nu numai artiștii decoratori au cultivat-o, ci și mulți pictori și graficieni și-au ales fibra textilă ca mijloc de expresie plastică. A fost o perioadă fertilă, când prin reîntoarcerea la vechile tradiții, tapiseria

românească a atins cote înalte, îndepărtând concepția unora că ea este o artă minoră și netezind drumul modernității din deceniile următoare. Tapiseriile expuse reprezintă valori certe ale reîntoarcerii la tradiție și a progresului tehnic și estetic pe care arta textilelor l-a cunoscut în perioada menționată.

Realizate la dimensiuni mari (unele de-a dreptul monumentale) și medii, aceste tapiserii îndeplinesc importante funcții decorative, având rolul de a încălzi austeritatea unor pereți interiori, de-a înnobila întreaga ambianță a locurilor în care sunt expuse, de a încânta ochiul și înălța spiritul prin diversitatea motivelor, formelor și asociațiilor cromatice. Elena Haschke-Marinescu, într-o compoziție de mare sobrietate, cu țesătură din cânepă, în care motivul spicului de grâu este dominant, configurat în basorelief pe suprafața țesută, aduce un cald omagiu astrului zilei, care își revarsă blând lumina asupra pământului strămoșesc („Soare străbun”). Tot soarelui îi înalță un vibrant imn cromatic și Eva Deac Bekc, explorând virtuțile rafiei. Mimi Podeanu apelează la metaforă și simbol, la forța sugestivă a culorii pentru a cinsti memoria celor 11.000

de țărani căzuți în Răscoala de la 1907 („1907). La o cu totul altă modalitate de celebrare a unei personalități istorice și a faptelor sale recurge Aspasia Burduja în lucrarea „Despre Ștefan”, plăsmuind imagini cu Ștefan cel Mare și Sfânt, cu grupuri de personaje și stema Moldovei, folosindu-se de tehnica broderiei. Motivul păsării stilizate, alături de cel vegetal și floral le întâlnim populând

lucrările semnate de Ileana Balotă („Păsările”), Angela Balogh („Motiv decorativ cu păsări”), la care se observă influența scoarței populare în organizarea registrelor decorative, Theodora Moiescu-Stendl („Pom cu bufnițe”), Ion Pavel („Cucul”), Ioana Sturza („Domnișoara Isarlâc”) și în una din cele două compoziții ale lui Pavel Codiță („Compoziție”). Angela Balogh este și autoarea unei lucrări în care a immortalizat un splendid peisaj al Transfăgărășanului, cu o desfășurare perspectivală largă („Transfăgărășanul). Culorile sunt atât de nuanțate, încât ating rafinamentul. Valentina Ghinea-Delaport găsește echivalențe sugestive pentru a exprima mișcarea vântului („Vântul”), Bonifaciu Petrașcu realizează un panou decorativ bazat pe colaj (Compoziție), în timp ce Pavel Codiță („Compoziție pe fond închis”), Elena Munteanu („Compoziție”), Viorica Iacob („Dinamism”) și Berta Benkő Mrazek („Verticale”) compun în cheie abstractă. Acești

artiști mizează pe forța expresivă a culorii firului textil, pe ritmica formelor, pe așezarea după o arhitectură echilibrată și armonioasă a elementelor ce formează ansamblurile compoziționale.

Mărturie a unei perioade de înflorire a tapiseriei românești, a creativității și inventivității individuale a fiecărui autor al lucrărilor prezentate pe simeze, a reliefării frumuseții și capacității de expresie a materialelor folosite, dar și exemplu pilduitor al valorilor artistice de mare preț deținute de Muzeul de Artă Vizuală, expoziția se înscrie ca un important act de cultură oferit publicului și o sărbătoare care nu ar trebui să scape nimănui.

Aspectul etno-cultural Covurlui-Tecuci

Eugen HOLBAN

– Mărturii arheologice –

Mărturiile arheologice descoperite pe teritoriul acestui spațiu atestă prezența unor așezări omenești cu multe milenii în urmă.

Bunăoară, M. Petrescu-Dâmbovița a semnalat în punctul numit cetățuia, satul Stoicani - de fapt un Tell - fragmente ceramice gumelnițene și hallstatiene.¹

Resturi ceramice gumelnițene s-au mai găsit și pe malul lacului Covurlui, comuna Foltești și, de asemenea, pe un versant din valea Chiștilei din perimetrul satului Umbrărești, Tg. Bujor, situat în spațiul de interferență a celor două mari culturi neolitice, Gumelnița și Cucuteni².

Cele 15 morminte cu ocră descoperite în punctul „Cetățuia”, satul Stoicani aparțin, după părerea descoperitorului, perioadei timpurii a epocii bronzului³, lucru confirmat mai târziu de N. Harțușe, prin confruntarea cu noi materiale descoperite⁴.

Două morminte cu ocră au mai fost descoperite și în satul Lungoci și un altul în comuna Șendreni⁵.

De-a lungul văii Bârladului și a Siretului

apare o adevărată salbă de tumuli - morminte, tumuli care lipsesc în interiorul Colinelor Covurlui.

În comuna Băleni a fost descoperit un depozit ce cuprindea 269 de piese tot din epoca Bronzului, piese deosebit de variate ca funcție: unelte, obiecte pentru podoabă, arme, piese diferite semifinisate și rebuturi rezultate de la turnarea și prelucrarea metalului.

În afară de ultima categorie citată, categorie ce atestă prezența unor ateliere de prelucrare a metalului în zonă, cu multă grijă, prin turnare, batere și ștanțare, unele fiind ornamentate prin tehnica incizării.

Urme din perioada timpurie și de mijloc a epocii bronzului au fost găsite și în apropierea orașului Galați, pe malul bălții Cătușa. Este vorba de un sceptru de bazalt, probabil - după părerea descoperitorului - un însemn al puterii tribale⁶.

Existența unei populații străvechi, stabilită în perimetrul actual al orașului Galați încă din prima epocă a fierului, este atestată de prezența câtorva movile denivelate, caracteristice mormintelor tumulare, pe

terasa Brateșului, precum și de mai multe vârfuri de săgeată din bronz, de factură scitică. Vârfurile de săgeată proveneau probabil dintr-un mormânt, deoarece au fost găsite la un loc cu un schelet și cioburi de ceramică, mormânt care nu s-a conservat însă⁷.

Un vârf de săgeată scitică din bronz s-a mai găsit, de asemenea, și în satul Vameș⁸.

Pe malul bălții Mălina, în latura nord-vestică a orașului Galați, în apropierea gării Barboși, s-a descoperit ceramică hallstattiană, iar în comuna Vânători a fost găsit un mormânt din aceeași epocă⁹.

O bogată colecție de vase grecești descoperite la Barboși și aflată în inventarul Muzeului de istorie Galați atestă legăturile culturale pe care populația de aici le-a avut cu lumea greacă¹⁰.

Două amfore grecești din secolele IV-III și un vas de factură getodacică specific celei de-a doua epoci a fierului, folosite ca urne funerare, au fost găsite în apropierea satului Tulucești¹¹.

În comuna Schela - fostă Lascăr Catargiu - pe movila „Mormântul tătarului” s-au găsit cioburi ceramice din epoca La Tene¹².

Săpăturile efectuate la Barboși - dealul Tirighina - au scos la iveală și o așezare dacică întărită, un fel de cetățuie cu palisadă, datând de la sfârșitul secolului al II-lea î.d.Hr., - sec. II d.Hr. Ocupând și distrugând această cetățuie, romanii au construit Castrul de la Tirighina, apărut de un val „de apărare” desfășurat între Prut și Siret, mai precis între localitățile Tulucești și satul Traian - comuna Șendreni - numit în trecut și Troian¹³.

În jurul zidurilor castrului roman s-a dezvoltat o așezare civilă în fruntea căreia se afla un magistrat suprem. Numele unui asemenea demnitar, Lucius Iulius Iulianus, căruia i se mai zicea și Rundacio, probabil un băștinaș romanizat, se păstrează pe o tăbliță votivă¹⁴.

Două tăblițe votive din marmură, descoperite tot în incinta castrului, îmbogățesc colecția de documente

din epoca de stăpânire romană. Pe una este reprezentat Cavalerul Trac, iar pe cealaltă Cavalerul Danubian¹⁵.

Deși distrus de timp și de oameni, Complexul de la Tirighina Barboși a oferit arheologilor un bogat material, prin care se poate ilustra nu numai prezența romanilor în zonă, ci și a dacilor, precum și momentul etnogenezei poporului român.

Un mormânt sarmatic din sec. III, descoperit la Șendreni, marchează începutul migrațiilor, un mileniu de zbucium marcat de lupte violente, de jaf și pârjol. Partea sudică a zonei Covurlui a fost o adevărată poartă de trecere a popoarelor migratoare spre Apus.¹⁶

Din hărțile publicate de Victor Spinei în anul 1982, hărți ce ilustrează stadiul descoperirilor arheologice din trei perioade situate în epoca prestatală, adică: a) sec. al IX-lea - sec. al XI-lea, cultura Dridu; b) sec. al XI-lea - mijlocul sec. al XIII-lea, cultura Răducăneni și c) mijlocul secolului al XIII-lea - mijlocul sec. al XIV-lea, reiese că sudul ținutului Covurlui, adică zona etnoculturală Galați a fost slab populată.¹⁷

Așezările atestate în cultura Dridu sunt cuprinse în perimetrul următoarelor așezări actuale: Roșcani, Brănești, Viile, Tătarca, Tuluțești, Vânători și Șendreni. În cultura Răducăneni sunt atestate doar două așezări, situate în perimetrul satelor Roșcani și Stoicani, iar pentru cea de a treia perioadă, doar o așezare, pe teritoriul actualei comune Oancea.

Dacă pentru ultimele două perioade slaba locuire a zonei coincide cu spațiul din sudul Basarabiei, spațiu situat oarecum simetric față de albia Prutului, în cultura Dridu discrepanța dintre aceste două zone este foarte mare, deși condițiile geografice și climatul sunt aproximativ asemănătoare.

Note:

¹ M.Petrescu Dâmbovița, *Călătorie de cercetare arheologică în județul Covurlui*, extras din „Orizonturi”, III, nr.5-10, 1940, p.193.

² Idem.

³ M.Petrescu Dâmbovița, *Cetățuia de la Stoicani*, în „Materiale arheologice”, 1, 1953, p.116.

⁴ N.Harțuche, *Probleme privind Bronzul timpuriu și mijlociu*, în „Dominus”, vol.VIII-IX, p.74.

⁵ I.T.Dragomir, *Două morminte ocromane din regiunea de sud a Moldovei*, în „Muzeul Național”, III, 1976, p.53-60.

⁶ I.T.Dragomir, *Un depozit de obiecte de bronz descoperit la Băleni*, în sudul Moldovei, în „Danubius”.

⁷ I.T.Dragomir, *Descoperire arheologică pe actualul teritoriu al Galațiului, din cele mai vechi timpuri și până la întemeierea orașului*, în „Danubius”, nr.1, Galați, 1967, p.19, pl.2.

⁸ M.Petrescu Dâmbovița, op.cit., p.189; vezi și I.T.Dragomir, op.cit., p.182.

⁹ M.Petrescu Dâmbovița, op.cit., p.202.

¹⁰ I.T.Dragomir, op.cit., p.182.

¹¹ Ibidem, p.199.

¹² Ibidem, fig.4.

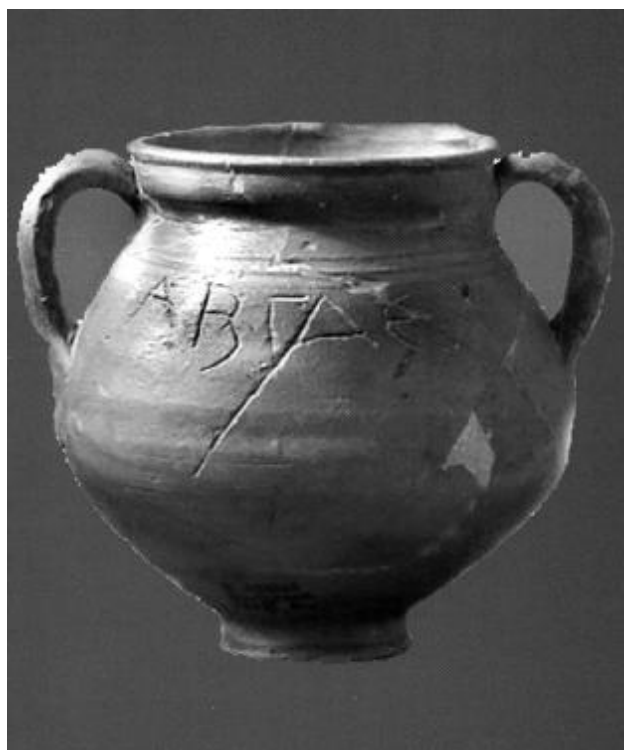
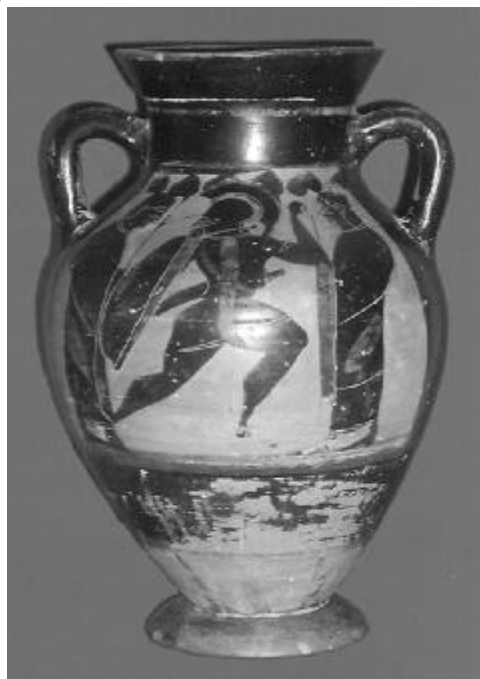
¹³ M.Petrescu Dâmbovița, op.cit., p.203;

¹⁴ N.Gostar, *Unitățile militare din Costellum Romanum de la Barboși*, în „Danubius”, vol.I, 1967, p.107, vezi și I.T.Dragomir, op.cit., p.184.

¹⁵ N.Gostar, op.cit., fig.10/1 și fig.10/2.

¹⁶ N.Gostar, op.cit., p.187.

¹⁷ Victor Spinei, *Moldova în secolele IX-XIV*, Ed.Științifică și Enciclopedică, București, fig.2, 5, 32.

Lenuța Tăune la a optzecea aniversare

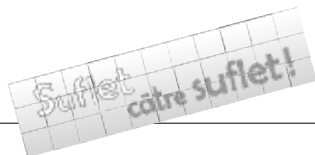
Adeseori, oamenii de lângă noi fac un fel de a fi din trăirea și împărtășirea *frumosului*. Alături de ei, *frumosul* îmbracă haina firescului și pătrunde discret în viața noastră. Am avut bucuria de a reîntâlni

și a sărbători la Cavadinesti, la început de octombrie, alături de prieteni, colegi, colaboratori, un astfel de om: Lenuța Tăune. Profesor al Claselor Externe Inițiere Teatru Folcloric și Țesut - Cusut, din cadrul Centrului Cultural "Dunărea de Jos", colaborator fidel al Căminul Cultural "Mihai Eminescu" din comuna Cavadinesti, doamna Lenuța Tăune (prima din stânga) și-a adus cu prisosință aportul de-a lungul timpului la valorificarea unor elemente de cultură populară tradițională specifice Văii Horincei, la încurajarea și promovarea tinerilor din comuna

Cavadinesti, oferindu-le noi oportunități de exprimare și manifestare artistică. Cu acest prilej, într-un cadru festiv, doamna Lenuța Tăune a primit din partea Centrului Cultural "Dunărea de Jos" diploma de excelență.

Anișoara Stegaru Ștefănuță

cArtESEŢE

Salutări de... carte!

Această întâlnire autumnală bucură sufletul și trezește parafrazări sentimentale ori melancolice reverii:

*Doamne, Doamne, cum trec anii
Cu sau fără vuiet straniu
De-ntomnări cu ruginire
În visare și neliniști
Anotimp rotit de sfere-n
Nostalgii de-amurg vestind
Alte căi predestinate
Paradoxului din urmă*

Transfigurarea poetică ne duce în orizontul întâlnirii cu doamna Vali Crăciun într-o „lumină fragilă” a căutării de sine: „încă alergăm/ pe muchiile cerului/ încă învățăm/ să ne croim aripile/ pe ecouri/ și o umbră mirată/ rămâne în urmă”.

Ecouri la o lansare de carte

Peisajele interioare din aceste nostalgice inscripții meditative sunt revelația „Neliniștilor autumnale” de-acum: „o cârțiță roade din catifeaua timpului... din preaplina existenței”

Rămân pentru noi „memoria și temerile și neliniștea criptică” în oglinzi în care sufletul se purifică de absurd: „Viața și moartea sunt una în partitura insomniilor”.

Important este acest plus de continuitate pe care poeta Vali Crăciun îl adaugă liricii naționale. Îi mulțumim. „Să lăsăm cuvintele să respire”.

Nicolae Colceriu

Nota red.: alte amănunte pe coperta a treia.

**Agenda
Centrului
Cultural
Dunărea de Jos
Galați**

**Luna decembrie cuprinde
programele cu proiectele:**

MEMORIA – Proiecte: Revista „Dunărea de Jos”, Cubul critic „OBLIO”, Clubul umoriștilor „VERVA”, Editare cărți, CD-uri, DVD-uri, pliante etc.

ROGVAIV – Proiect: Seri culturale ale etniilor (concerte, spectacole)

VISIO – Proiecte: Arte Vizuale, Arta Fotografică, Artele Spectacolului

MEGALOPOLIS - Proiecte: „POEZI-MĂ” - proiect de lecturi publice, fotograme, jurnal, campanie proletară, participare națională, Parteneri: U.S.R.- Filiala Sud Est, „cArtESEŢE” - publicarea celor mai frumoase poeme ale unui autor gălăţean (vol.10)

CLEPSIDRA - Proiecte: FILANTROPIA (concerte)

POMUL VIETII - Proiecte: Tezaur etnofolcloric, Casa Satului, Valori autentice ale culturii populare tradiționale

SATUL DIN NOI - Proiect: Tânărul și tradiția strămoșilor

RO-ETHNOS - Proiect: la români de sărbătoare, Şezătoarea, Festivalul de Datini și Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou „Tudor Pamfile”

Am revenit la... Tematici!

Numărul 130 va avea ca temă

Cum vă petreceți Sfârșitul lumii?

Numărul 131

Winterfresh

Numărul 132

Faust

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”

Suflet
către suflet!

DIRECTOR:

REVISTA SERGIU DUMITRESCU

DUNĂREA DE JOS

apler

Revista Dunărea de Jos este membră
APLER (Asociația Publicațiilor Literare
și a Editorilor din România)

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florina.zaharia@ccdj.ro

florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare:

a.g.secară

adi.secara@ccdj.ro

secaradi@yahoo.com

Rubrici:

Pr.Eugen DRĂGOI, Eugen HOLBAN,
Ion HORUJENCO, Petru IAMANDI,
George LATEȘ, Radu MOȚOC, Katia NANU,
Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,
Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,

A.G.SECARĂ, Corneliu STOICA, A.VELEA
Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE

Realizarea copertelor: Eugen UNGUREANU

În interior, grafică de Mihai ZGONDOIU

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Fotografii din arhiva Centrului sau alte surse, precizate când este cazul.

Neliniști autumnale

În ziua de 25 octombrie, la Colegiul Național Mihail Kogălniceanu, a avut loc lansarea celei de-a noua cărți din colecția cArtEsențe, „neliniști autumnale”, semnată de poeta Vali Crăciun (foto 1, stânga), în același timp cu vernisajul instalației vizuale realizate de către artista plastică Rodica Gherghinoiu, membră a grupării Athanor (foto 1, dreapta). Evenimentul a fost prefațat de actorul Lică Dănilă, care a recitat câteva poeme din carte (foto 3). Directorii Sergiu Dumitrescu și Ioan Sava, primul al CCDJ, al doilea al Colegiului, și coordonatoarea proiectului, poeta Florina Zaharia au invitat mai apoi criticii, poeții, prietenii și pe eroinele momentului să ia cuvântul... Au apreciat creațiile și oamenii criticii și scriitorii Viorel Ștefănescu, a.g.secară, Ioan Toderiță, Angela Baciu...(M. T. Sebastian)

FACE

BOOK

129 noiembrie - Facebook

Galați, cod- 800008, Str. Domnească Nr.61

Tel/Fax 00-40-236-418400/415590 E-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro